

**Családon belüli erőszak prevenciója az
óvodáskorú gyermekek óvodai nevelésének
gyakorlatában**

REN 987

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	3
I/1. Témaválasztás indokolása:	4
I/2. Hipotézisek:.....	5
II. Történelmi áttekintés	6
III. Erőszak és az agresszió fogalmi meghatározásai.....	7
III/1. Az agresszió fajtái	7
III/2. Fizikai erőszak.....	8
III/3. Elhanyagolás.....	8
III/4. Az elhanyagolásra, bántalmazásra utaló gyanús szülői magatartások:	9
III/5. Kisgyermeknél észlelhető általános viselkedési gyanújelek:	9
III/6. Az elhanyagolás testi gyanújelei:	10
III/7. Fizikai bántalmazás gyanújelei:	10
IV. Kutatás	12
IV/1. A kutatás módszerei	12
II/2. Családon belüli erőszak megítélése hazai tapasztalatok alapján	13
IV/3. A családon belüli erőszak jogrendszere néhány európai országban	34
IV4. A családon belüli erőszak megítélése külföldi tapasztalatok alapján.....	36
V. „Kutya – baj” innovációs program bemutatása	42
V/1. A társasjáték ismertetése	42
V/2. A játék során szerzett tapasztalatok elemzése	44
V/3. A játék során szerzett tapasztalatok összegzése	50
VI. Felhasznált szakirodalom:	52
VII. Mellékletek	54
I. számú melléklet.....	54
II. számú melléklet	57
II. számú melléklet	59
IV. számú melléklet.....	62

„ Iszonyúan bűnös az a mód, mellyel mi a gyermekeinket neveljük.

Mi elfelejtjük mindig, hogy a mi gyermekeink is emberek.

... A kis emberek csodálatos módon, álomszerűen prekapiskálják mindazt, amit egy emberlény kap az élettől. Ezt nem volna szabad a nagyoknak elfelejteni.

Nagyon árvák, nagyon boldogtalanok néha ezek a kis emberek.

És ez nem száll el nyomtalanul.”

(Ady Endre)

I. BEVEZETÉS

Napjainkban a társadalmi, szociális helyzetben bekövetkezett változások és bizonytalanságok által generált problémák egyik jelentős megnyilvánulási helye a társadalmunk alapkövének számító család.

E változásokból eredő problémák, feszültségek, frusztrációk levezetésének egyik - sajnos napjainkban egyre gyakoribb - formája a családon belüli erőszak, melyről az utóbbi időben ugyan egyre több szó esik, de mégsem elég sok!

A szeretet, a meleg, nyugodt családi otthon, a gond nélküli élet napjainkban egyre kevesebb gyermeknek adatik meg. Ez a rohanó világ, amelyben élünk, egyre romlottabb, az okok pedig mindenképpen a társadalomban végbemenő negatív irányú változásokban, a munkanélküliség növekedésében, az erkölcsi normák átalakulásában, embertársaink, sőt saját családtagjaink felé mutatott „nem törődöm érzésében” keresendők.

Nem elhanyagolható okként meg kell említeni a média, valamint az internet káros hatásait, melyek közvetve és közvetlenül is kifejtik nem éppen áldásos hatásukat, amellet, hogy természetesen vannak pozitív oldalai, ezek azonban nem kompenzálják a negatívumaikat.

Megfigyelhető a médiai közvetítések által, hogy sok fiatal próbálja ki a cigarettát, az alkoholt és a drogokat. Elmondható, hogy egyre fiatalabb korosztály használja ezeket a szereket, így nem kell meglepődnünk azon sem, hogy már az általános iskolások körében is egyre elterjedtebb a később szenvedéllyé váló, egészséget károsító cigarettázás, alkoholfogyasztás. Itt szeretném megemlíteni, hogy a kábítószeres kipróbálása is egyre „trendibb” ebben a korosztályban.

Feltehetően a gyerekek azért is keresik ezeket a szereket, mert nehezen birkóznak meg azokkal az elvárásokkal, amelyekkel otthon, illetve az iskolában szembe kell nézniük, melyeknek eleget kell tenniük. Sokukat ér negatív élmény (például a szülők válása, az anya/apa új partnere, fizikai vagy szexuális bántalmazás a családban, folyamatos lelki gyötrelmek, iskolai/tanulási nehézségek), ezeket a rossz élményeket pedig így próbálják meg könnyebben elviselni, feldolgozni.

I/1. Témaválasztás indokolása:

Témaválasztásom fő oka az volt, hogy magaménak érzem ezt a területet a munkám révén, ezen belül is a családon belüli erőszakkal kapcsolatos problémák kezelését, megoldások keresését, valamint bűnmegelőzéssel kapcsolatos előadások tartását általános iskolákban. A munkavégzés kapcsán e témák igen közel állnak hozzám, szinte minden nap találkozok ilyen jellegű bűncselekményekkel, sértettekkel és elkövetőkkel egyaránt.

2008. évben - egészen 2009. év végéig - foglalkoztam bűnmegelőzéssel, több D.A.D.A előadást tartottam a békéscsabai Kazinczy Ferenc Általános Iskolában, a Savio Szent Domonkos Katolikus Általános Iskolában és a József Attila Általános Iskolában. Ez idő alatt az utóbbi intézménynek az iskolarendőre is voltam.

Feladataim közé tartozott az iskola, a szülők, illetve a rendőrség közötti kapcsolattartás, a D.A.D.A program ismertetése, bemutatása, oktatása a gyerekek és a szülők vonatkozásában egyaránt.

Fontosnak tartom minél fiatalabb korban felhívni a figyelmet a bűnmegelőzésre és a családon belüli erőszak problémájának kezelésére. Az utóbbi rendkívül nehéz feladat, mert a téma

megközelítése „a család szentsége”, a családi ügyek, az azon belüli kapcsolatok, viszonyok, történések tabuként történő kezelése miatt is nagy tapintatot, körültekintést igényel.

Az áldozatok szégyenként élik meg ezeket az eseteket, még mindig él a családokban az a „rossz” beidegződés, hogy nem beszélünk senkinek a családon belül történekről, „nem teregetjük ki a szennyest”. Nehezítik ezzel az eredményes felderítést, a bántalmazók felelősségre vonását.

I/2. Hipotézisek:

- Véleményem szerint már óvodáskorban szükség van bizonyos bűnmegelőzési ismeretek átadására, az erőszakos cselekedetek megelőzésére. Ha hamarabb vagy kellő időben felkészítjük gyermekünket, talán nem, esetleg kevésbé válnak áldozatokká.
- Az óvodáskorú gyermekek koruknál fogva még nem tudják kezelni az őket körülölelő veszélyhelyzeteket, talán emiatt nem ismerik fel ezek megfelelően történő kezelését. Nem igazán tudnak különbséget tenni a helyes és helytelen dolgok között.
- Óvodás korban sokszor azért okozhat gondot a szabályok betartása, mivel nehezen fogadják el, hogy azért kell betartaniuk azokat, mert az ő védelmüket, biztonságukat szolgálja.

II. TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS

A történelem során számtalan olyan példát láthattunk, amikor gyermekek sérelmére következtek el olyan cselekményeket, amelyeket a mai világban bűncselekményként kezelnek. Elegendő olyan kiemelkedő irodalmi példákra utalni, mint Twist Olivér vagy Árvácska sorsa. A történelem egyes szakaszaiban a gyermekek éltének kioltását egyfajta születésszabályozási eszközként gyakorolták. A sérült, az életképtelen, vagy nem elég fejlett gyermeket a társadalom egyszerűen kitaszította magából, halálra ítélte. Erre élő példa volt az ókori Görög társadalmakban a Tajgetoszról való letaszítás, vagy a római kori "gyermekkitétel". A XVIII. század végéig Angliában általános gyakorlat volt a nem kívánt gyermek kitétele utcára, városok sikátoraiba vagy vidékre. Az utcára kitett gyermekek legtöbbször még felfedezésük előtt meghaltak, ha azonban felfedezték őket a koldusok, - akik azért, hogy szánalmat keltsenek-, megcsonkították és más koldusoknak adták őket bérbe éjszakánként 4 pennyért, vagy úgynevezett „workhouse”-ban, műhelyekben, házakban dolgoztatták őket.

A XIX. és XX. század fordulóján a Magyar Királyság észak megyei falvaiban, ahol a szegénység miatt a megszületett gyermekeket nem tudták felnevelni, az újszülöttek nagy része egyik napról a másikra meghalt. A falukban nyíltan beszéltek róla, hogy az "Örzse az éjjel megnyomta a gyereket", értve rajta, hogy "véletlenül" álmában ráfeküdt, agyonnyomta, de sokszor dunnával, vánkossal betemették, magyarul: megfojtották a gyermeket.

Elég későn, kb. a XX. sz. közepe táján jelentek meg az első tudományos közlemények, felhívások, amelyek figyelmet fordítottak a gyermekbántalmazás súlyos következményeire. Henry Kempe coloradói gyermekgyógyász professzor 1962-ben számolt be arról a jelenségről, amelynek ő a „megvert gyermek szindróma” elnevezést adta. Ezt követően az USA-ban már minden tagállamban törvénybe iktatták, hogy a gyermekeknek a biológiai szülővel szemben is joguk van védelemre, ha az bántalmazza őket.

III. ERŐSZAK ÉS AZ AGRESSZIÓ FOGALMI MEGHATÁROZÁSAI

Manapság az erőszak szinte minden formája jelen van a világban, jóformán bárhol találkozhatunk vele, például szórakozóhelyeken, közlekedési járműveken, az iskolában, családokban, a munkahelyen, az óvodában. Az erőszak egyre gyakoribb megjelenésének az okait a társadalmi és a családokban lévő negatív irányú szocializációs változásokban kell keresni, magát az erőszakot - megjelenését tekintve - pedig a médiában bemutatott erőszakos, durva cselekedetekben találhatjuk meg többek között.

Azokban a családokban, ahol gyakran előfordul erőszak, a gyermek ezt elfogadott mintának veheti, ha az óvodában vagy az iskolában konfliktushelyzetbe kerül, akkor könnyen előfordulhat, hogy annak megoldására az erőszakot látja alkalmasnak.

Az erőszak és az agresszió egy velünk született hajlam, amely meghatározza egész személyiségünket.

Agresszióról akkor beszélhetünk, ha megállapítható a szándékosság, vagyis kárt, sérelmet, vagy fájdalmat szándékosan okozunk valakinek, valaminek, illetőleg a cselekvés másnak a bántására, lealacsonyítására irányul, szolgál saját önző célok elérése érdekében.

III/1. Az agresszió fajtái

Antiszociális (társadalomellenes) agresszió: egyfajta ellenszegülés a társadalmi normákkal, a társadalmi elvárásokkal szemben: például vandalizmus, rongálás, garázdaság, bűnözés. Ezen magatartásokat elítéli, bünteti a társadalom. (Btk.)

Proszociális (társadalom érdekében) agresszió: amit különböző szervezetek, mint például a rendőrség vagy a katonaság, úgymond legálisan alkalmaznak - természetesen az erőszak elleni legális eszközökkel a törvény betartása mellett -, hogy a közbiztonságot, közrendet megtartsák, megőrizték, ezzel elősegítve az állampolgárok, illetőleg hazánk védelmét, biztonságát.

Megkülönböztethetünk továbbá szülői, nevelői agressziót, verbális vagy fizikai agressziót.

Szülői agresszió: ha a gyermekek viselkedésének irányítására, befolyásolására irányul.

Nevelői agresszió: elsősorban az iskolában lévő nevelői agresszió emelhető ki, amely a gyerekek fegyelmezésében nyilvánul meg.

Verbális agresszió: különböző bántó szándékú szavak használata, melyek mindenképpen megelőzik a fizikai támadást, például: „szemét, hülye, megverlek, stb...”

Fizikai agresszió: például az ütés, rúgás, harapás, verés.

III/2. Fizikai erőszak

Megegyezik a fizikai bántalmazással, azonban magában foglalja a szexuális abúzust is.

Dolgozatomnak nem a gyermekkorúak sérelmére elkövetett szexuális bántalmazás a témája, ezért erről részletesebben nem kívánok írni.

A bántalmazás során keletkezett fizikai sérülések a következők lehetnek: ütés, rúgás, lekötözés, bezárás, rángatás, rázás, eldobás vagy ledobás, gondatlan leejtés, mérgezés, megégetés, leforrázás, vízbe fojtás, fojtogatás.

Számos országban ide sorolják az olyan gondatlan veszélyeztetéseket is, amelyek a közlekedés során következnek be, például gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpározás.

A bántalmazást sokszor a tudatlanság, a rossz szokás vagy éppen „játék” okozhatja, amelyet a szülő követ el. Ez egy igen alattomos fajtája a bántalmazásnak, a gyermek akár súlyosan is megsérülhet, mivel nincs külsérelmi nyoma, elég nehéz felderíteni.

III/3. Elhanyagolás

Fajtái: a fizikai, az érzelmi elhanyagolás, az oktatási-nevelési illetve a gondozási-egészségügyi elhanyagolás.

Fizikai elhanyagolás: az alapvető higiénés feltételek, szükségletek hiánya, a csecsemőknek, kisgyermeknek a magukra hagyása, „nem törődöm érzés” kinyilvánítása illetőleg a gyermek védelmének elmulasztása, amikor veszélyhelyzetnek van kitéve.

Érzelmi elhanyagolás: melyen a szeretetkapcsolat hiányát, a gyermek érzelmi kötődésének akár durva módon történő elutasítását, mellőzését értjük. Megnyilvánulhat ez olyan formában is, hogy a gyermek jelenlétében erőszakos, durva, támadó magatartást tanúsítunk az anyával vagy akár más családtaggal szemben.

Oktatási-, nevelési elhanyagolás: az iskolalába járás mellőzése, elhanyagolása, a különböző – akár speciális – fejlesztések, képzések elmulasztása.

III/4. Az elhanyagolásra, bántalmazásra utaló gyanús szülői magatartások:

- a szülő, nevelő, gondozó ittas, vagy drog hatása alatti állapota, illetve ezek hatására történő kontrollálatlan magatartás
- türelmetlen, agresszív magatartás, melynek következtében a gyermeket indokolatlanul rossznak, butának és tehernek gondolja, titulálja a jelenlétében
- ha a gyermekével szemkontaktust nem tart a szülő
- túlaggódó, (indokolatlanul) gyakran orvoshoz viszi gyermekét
- ha a sérülés nem egyeztethető össze az előadott történettel
- ha a gyermek a sérülésről másképp számol be, mint a szülő
- a szoptatás, a csecsemőről való gondoskodás elutasítása, elhárítása
- orvosi, védőnői ápolói tanácsok be nem tartása, védőoltások indokolatlan elutasítása, betegség, aggasztó tünetek esetén orvosi vizsgálat elmulasztása

III/5. Kisgyermekeknél észlelhető általános viselkedési gyanújelek:

- a gyermek kifejezéstelen arca, üres tekintete, illetőleg a szemkontaktus hiánya
- ha megretten váratlan érintéskor, simogatáskor elrántja a fejét, fél a fizikai érintéstől
- ha feltűnően készséges, túlságosan alázatos, illetve engedékeny
- ha túlságosan éber, vibráló, válogatás nélküli figyelmet követel

- ha szokatlanul félénk, riadt, túlérzékeny
- ha bizalmatlan, különösen a közel állókkal szemben, esetleg fél a szülőtől
- félelem bizonyos személyektől vagy bizonyos típusú emberektől (pl. férfiak, katonák)
- alvászavar, evészavar
- regresszív viselkedés
- a gyermekközösségben kapcsolatteremtési problémákkal küzd, passzív, agresszív

III/6. Az elhanyagolás testi gyanújelei:

- alultápláltság, leromlott fizikai-lelki állapot
- ápolatlan, feltűnően piszkos bőr, az időjárási viszonyoknak nem megfelelő ruházat
- elhanyagolt bőrfertőzések, rovarcsípések nyomai, korábbi sérülések hegei
- ha sokszor éri a gyermekeket baleset, sérülés
- ismeretlen eredetű eszméletvesztés
- ha túl gyakran kerül kórházba

III/7. Fizikai bántalmazás gyanújelei:

- a bántalmazás látható jelei, foltogatás és verés nyomai
- nem baleseti jellegű sérülések, égés, forrázás nyomai
- a gyógyulás különböző stádiumait mutató zúzódások, vérömleny, karmolás
- 1 év alatti gyermek csonttörése (1 év alatt a csonttörések 56%-a, 3 év alatt 30%-a bántalmazás következménye!)
- spirális végtagtörés
- többszörös törések egyidejű jelenléte, ide tartozik a megragadás következtében létrejövő sorozatos bordatörés

- a gyógyulás különböző fázisában lévő csonttörések
- nem a megszokott helyeken (térd, tenyér, könyök, homlok) látható a zúzódás, hanem pl. a tarkón, törzsön
- ellentmondásos történet a sérülésről
- a gyermek szinte szó szerint ismétli a szülő előadását a sérülésről
- nem baleseti jellegű mérgezés

IV. KUTATÁS

IV/1. A kutatás módszerei

Kutatási módszerként **kérdőívek** szülők általi kitöltését választottam. (I. számú melléklet)

Kutatási munkám során a segítségemre lévő óvodákat igyekeztem úgy kiválasztani, hogy nagy- és kisvárosi, valamint nagyközségi óvodák egyaránt részt vegyenek benne. A Dél-alföldi régió (Békés megye, Csongrád megye, Bács-Kiskun megye) és az Észak-alföldi régió (Hajdú-Bihar megye) területein végeztem kutatást.

▲ Békés megye:

1. **Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Hajnal Utcai Óvoda** (5600 Békéscsaba, Hajnal u. 12.) 23 darab kérdőív
2. **Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Lenkey Utcai Óvoda** (5600 Lenkey u. 12.) 27 darab kérdőív
3. **Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvoda** (5600 Békéscsaba, Szigligeti u.3.) 30 darab kérdőív
4. **Kertvárosi Óvoda Tompa Utcai Óvoda** (5600 Békéscsaba, Tompa utca...) 30 darab kérdőív
5. **Kertvárosi Óvoda Szegfű Utcai Óvoda** (5600 Békéscsaba, Szegfű u.11.) 29 darab kérdőív

6. **Kertvárosi Óvoda Mezőmegyeri Óvoda** (5600 Mezőmegyer, Fő u.8.) 14 darab kérdőív

7. **Mackó-Kuckó Óvoda** (5600 Békéscsaba, Orosházi út 56–58.) 30 darab kérdőív

8. **Lencsési Úti Óvoda** (5600Békéscsaba, Lencsési út 15.) 19 darab kérdőív

9. **Epreskerti Óvoda** (5630 Békés, Móricz Zsigmond u. 44.) 22 darab kérdőív

10. **Baky Utcai Óvoda** (5630 Békés, Baky u.6.) 29 darab kérdőív

11. **Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény Székhely Óvodája** (5661 Újkígyós, Petőfi i. 44.) 24 darab kérdőív

12. **Szenti István Egyetem Gyakorlóóvoda és Gyakorló Általános Iskola** (5540 Szarvas, Szabadság út 6-8.) 24 darab kérdőív

 Hajdú-Bihar megye:

1. **Püspökladány Város Egyesített Óvodai Intézmény** (4150 Püspökladány, Bajcsy-Zs. u. 8.) 22 darab kérdőív

2. **Móricz Zsigmond Általános Iskola és Óvoda Bihartordai Tagintézménye** (4174 Bihartorda, Kossuth u. 40.) 32 darab kérdőív

3. **Móricz Zsigmond Általános Iskola és Egységes Óvoda - Bölcsőde** (4173 Nagyrábé, Rétszentmihályi út. 2/c.) 20 darab kérdőív

 Csongrád megye:

Belvárosi Óvoda Kassai Utcai Óvodaház (6900 Makó Kálvin tér 6.) 21 darab kérdőív

II/2. Családon belüli erőszak megítélése hazai tapasztalatok alapján

Az általam készített kutatás során a kérdőívben feltett kérdésekkel a gyermekek sérelmére elkövetett erőszakos cselekedetek előfordulására, gyakoriságára, ezen belül többek között a felismerés és a prevenció módjaira vártam választ.

A kapott válaszok alapján a következőket állapítottam meg. A zárójeles részben a kérdőívek darabszámát adtam meg, amelyre az adott válaszok születtek.

1.) Az első kérdés: hol találkozunk erőszakos cselekedetekkel. Békés Megyében összesen 298-an válaszoltak a kérdőívre. A megkérdezett szülők a mindennapi életben (212 db kérdőívben), a médiában (200 db), a családban (136 db), az iskolában (121 db) nagy arányban találkoztak már erőszakos magatartással. A lehetséges válaszok közül majdnem mindegyiket megjelölték, vagyis szinte mindenhol találkoztak már ilyen esettel. Óvodában, közlekedési járművön csak kisebb arányban, mint a válaszlehetőségekben megjelölt többi helyen. Bekarikázásra került az egyéb hely is (12 db), azonban ezt nem kommentálta egyetlen szülő sem.

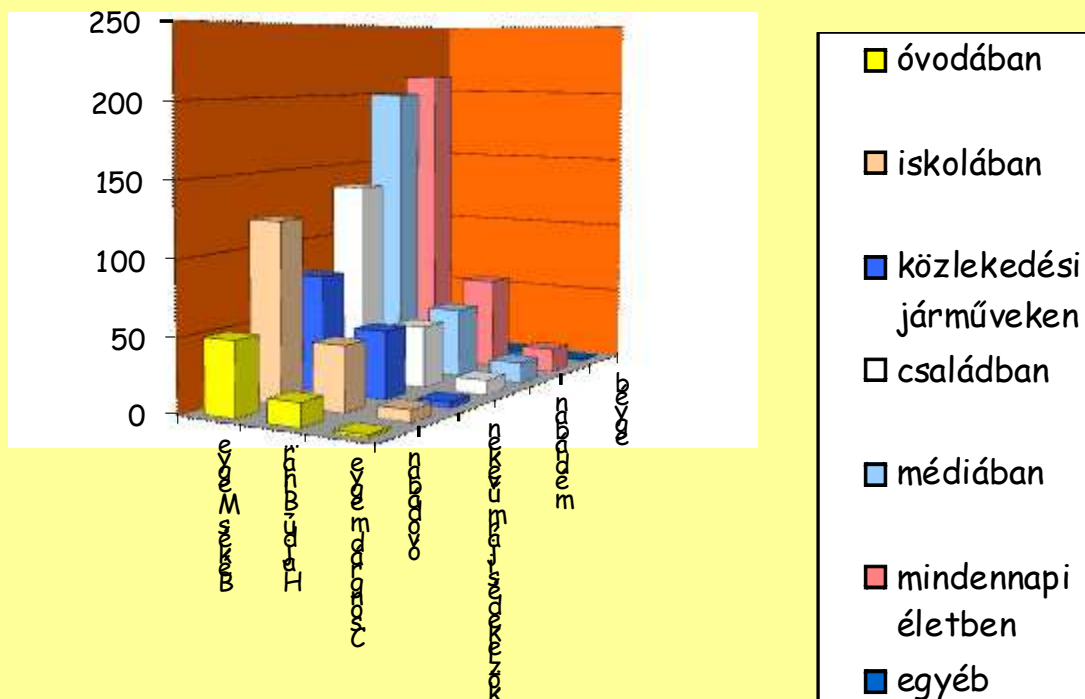
Hajdú-Bihar megyében hasonló az arány, bár itt csak 82 kérdőívre válaszoltak a szülők. A mindennapi életben (62 db), a médiában (47 db), a családban (42 db), az iskolában (44 db), tehát igen nagy százalékban találkoztak erőszakkal. Hasonlóan a fentiekhez, bekarikázott válaszként szerepel az óvoda, a közlekedési jármű, (16-16 db esetben), valamint az egyéb (3 db).

Csongrád megyéből 21 db kérdőívet küldtek vissza, a válaszok alapján ugyanaz az arány figyelhető meg, mint a felső két esetben.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Dél-alföldi régióban a szülők egyöntetűen találkoztak már erőszakos cselekedettel a mindennapi életben és médiában is, véleményük szerint azonban a családban és az iskolában is tapasztalható ez. Kisebb mértékben ugyan, de úgy vélik, hogy az óvodában és közlekedési járművön szintén nem meglepő az erőszak.

A megválaszolt kérdések alapján készített diagram jól szemlélteti a következtetéseimet.

Hol találkozhatunk erőszakos cselekedettel?

2.) A második kérdésemre – mely szerint milyen kiváltó okai lehetnek a családon belüli erőszak kialakulásának - Békés megyében a lehetséges válaszok közül a legnagyobb mértékben (239 db) az alkoholisták életmódját folytató, kábítószer fogyasztó szülőt nevezték meg a megkérdezettek. Hasonlóan magas arányban szerepeltek a válaszok között a bűnözői magatartás (192 db) illetve a társadalmi okok (185 db). Kisebb mértékben találják a szülők kiváltó oknak a rossz családi légkört (125 db) vagy az idegen házastárs (98 db) megjelenését.

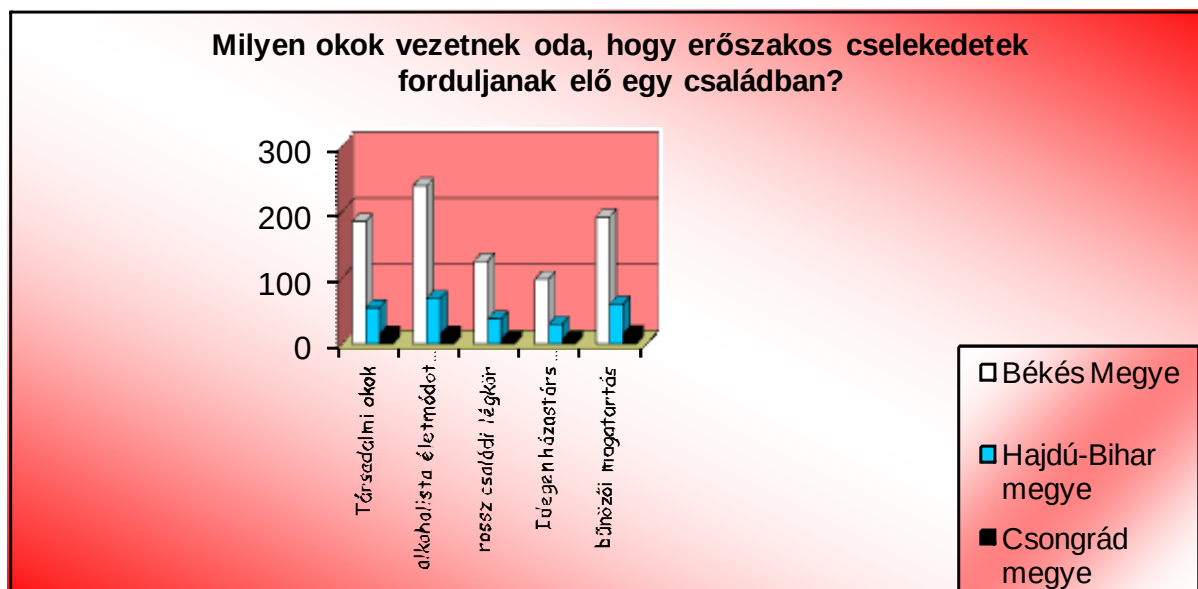
Hajdú-Bihar megyében a visszaérkezett 82 kérdőívben szereplő válaszokban - úgy, mint a Békés megyei szülők - az alkoholisták életmódját folytató, továbbá a kábítószer fogyasztó szülőket (69 db) okolják leginkább az erőszakos tettekért. Ilyen magas arányszámúak a bűnözői magatartás (60 db), valamint a társadalmi okok (55 db), mint kiváltó tényezők. A rossz családi légkör (38 db), az idegen házastárs megjelenése (30 db) csekély mértékű indok.

Csongrád megyében a 21 kérdőívben adott válaszok nem egyeznek meg teljesen arányaiban a fenti megállapításokkal, válaszokkal, ugyanis hasonló arányban tartják kiváltó oknak a társadalmi okokat (15 db), az alkoholisták életmódját folytató, kábítószer fogyasztó szülőket

(15 db) és a bűnözői magatartást (16 db). Közülük viszont kevés megkérdezett tartja kiváltó oknak a rossz családi légkört, az idegen házastárs megjelenését a családban.

Összegezve: a szülők nagyobb része az alkoholista, kábítószeres családtagot okolja leginkább az erőszak kialakulásáért a Dél-alföldi régióban, de a bűnözői magatartás és a társadalmi okok is erősen növelik az erőszakos tettek kialakulásának lehetőségét.

A diagram ezt alábbiak szerint tükrözi.

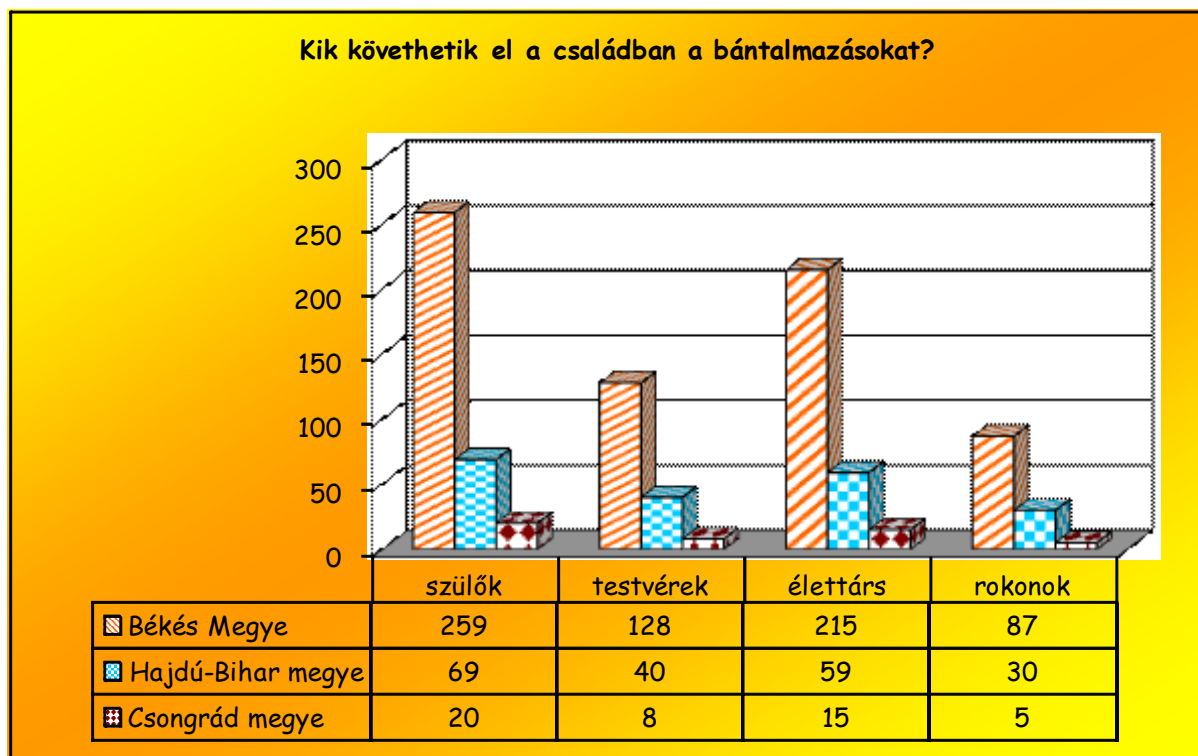
3.) A harmadik kérdésben arra vártam választ, hogy kik követhetnek el bántalmazásokat. Békés megyében a 289 megválaszolt kérdőívben a válaszadók elkövetőként a szülőket és az élettársat jelölték meg feltűnőbb arányban (259 db; 215 db). Kisebb mértékben ugyan, de szerepelt a testvér (128 db) és a rokon (87 db) is.

Hajdú- Bihar megyében a válaszok közül szintén a szülők (69 db) és az élettárs (59 db) kapták a legtöbb szavazatot, lehetséges elkövetőként a testvér (40 db) és a rokon (30 db) is megjelölésre került.

Csongrád megyében a 21 válaszadó szülő szintén hasonlóan vélekedett, mint a fent említett másik két megyében: a szülőt és az élettársat helyezték előtérbe, illetve nem számottevő mértékben gondolják úgy, hogy a testvér és a rokonok is elkövetnének erőszakot a családon belül.

A Dél-alföldi régióban összességében az állapítható meg, hogy a megkérdezettek nagy része a szülőt és az élettársat tekinti a családon belüli erőszak jellemzőbb elkövetőjeként, nem pedig a testvért és a rokonokat.

A diagram alapján ezt a következőképpen láthatjuk.

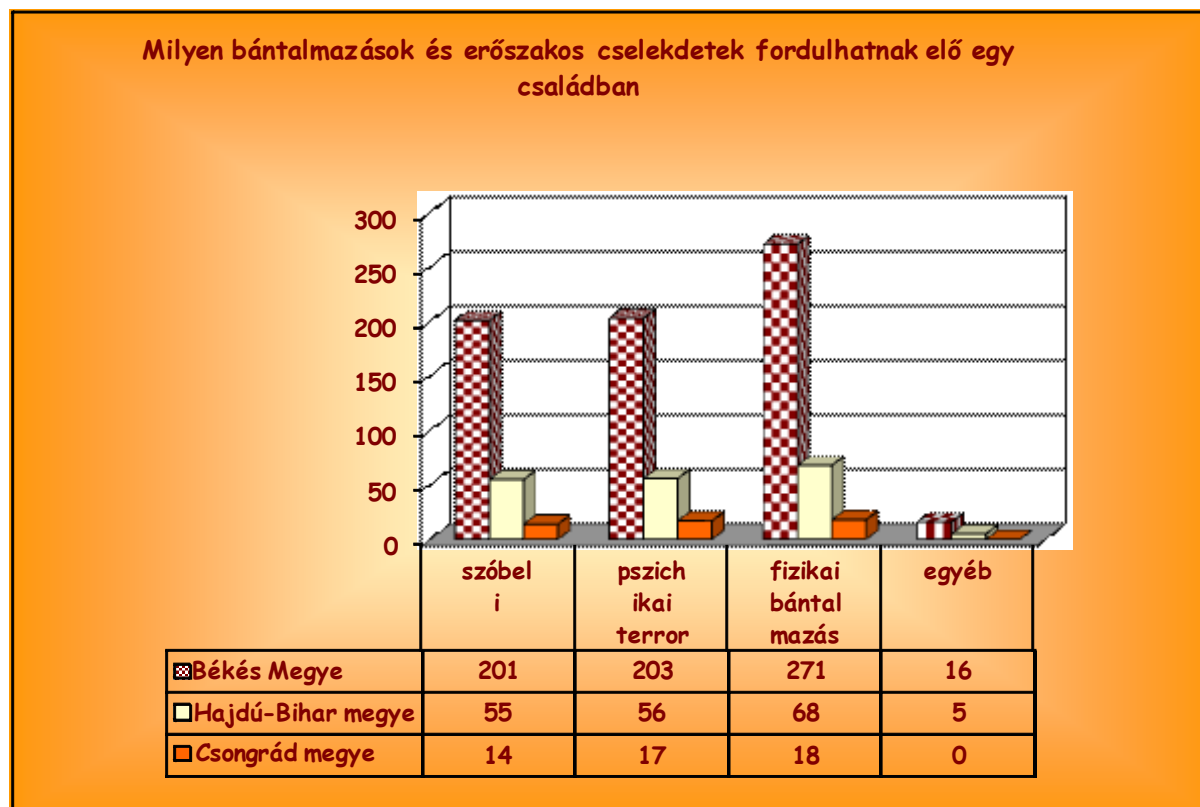
3.) A harmadik kérdésben arra vártam választ, hogy kik követhetnek el bántalmazásokat. Békés megyében a 289 megválaszolt kérdőívben a válaszadók elkövetőként a szülőket és az élettársat jelölték meg feltűnőbb arányban (259 db; 215 db). Kisebb mértékben ugyan, de szerepelt a testvér (128 db) és a rokon (87 db) is.

Hajdú- Bihar megyében a válaszok közül szintén a szülők (69 db) és az élettárs (59 db) kapták a legtöbb szavazatot, lehetséges elkövetőként a testvér (40 db) és a rokon (30 db) is megjelölésre került.

Csongrád megyében a 21 válaszadó szülő szintén hasonlóan vélekedett, mint a fent említett másik két megyében: a szülőt és az élettársat helyezték előtérbe, illetve nem számottevő mértékben gondolják úgy, hogy a testvér és a rokonok is elkövetnének erőszakot a családon belül.

A Dél-alföldi régióban összességében az állapítható meg, hogy a megkérdezettek nagy része a szülőt és az élettársat tekinti a családon belüli erőszak jellemzőbb elkövetőjeként, nem pedig a testvért és a rokonokat.

A diagram alapján ezt a következőképpen láthatjuk.

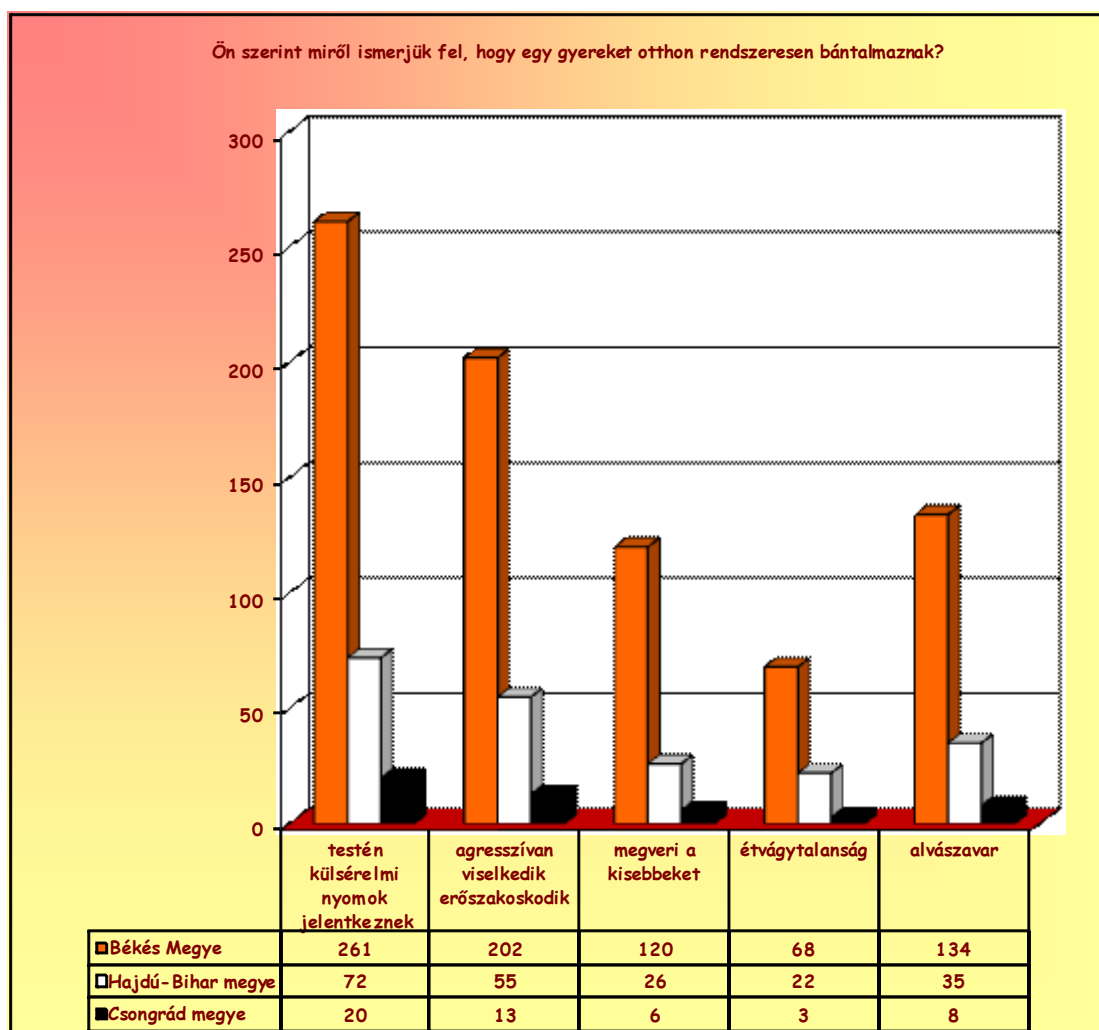
5.) Miről is ismerhetjük fel, ha egy gyermeket rendszeresen bántalmaznak otthon, a Békés megye területéről visszaérkezett kérdőívek (298 db) szerint a szülők úgy gondolják, hogy elsősorban a gyermek testén látható külsérelmi nyomok alapján (261 db). A gyermek agresszív viselkedése (202 db) is utalhat bántalmazásra. A náluk fellépő alvászavar (134 db), ha az egyik megveri a nála kisebb gyermeket (120 db), szintén erre utaló jel lehet. Az étvágytalanságot nem gondolják intő jelnek (68 db).

Hajdú-Bihar megyében is a gyermek testén látható külsérelmi nyomok (72 db) leginkább feltűnő jelei a bántalmazásnak. A válaszadók úgy gondolják, hogy az agresszív viselkedés (55 db) is utalhat erre. Kevésbé, de feltűnhet az alvászavar (35 db), az étvágytalanság (22 db) illetve a nála kisebb gyermek megverése (26 db), mint tünet.

Csongrád megyében egyértelműen a külsérelmi nyomot és az agresszív viselkedést jelölték meg a megkérdezett szülők intő jelként arra, hogy a családban a gyermeket rendszeresen bántalmazzák. Bekarikázták az alvászavart, étvágytalanságot, valamint a fentiekben található harmadik eshetőséget is.

Össességében a Dél-alföldi régióban megkérdezett szülők a gyermek testén látható külsérelmi nyomokból, az agresszív viselkedésből következtetnének arra, hogy rendszeres bántalmazás áldozata a gyermek.

A diagram szerint ez a következőképpen mutatkozik meg.

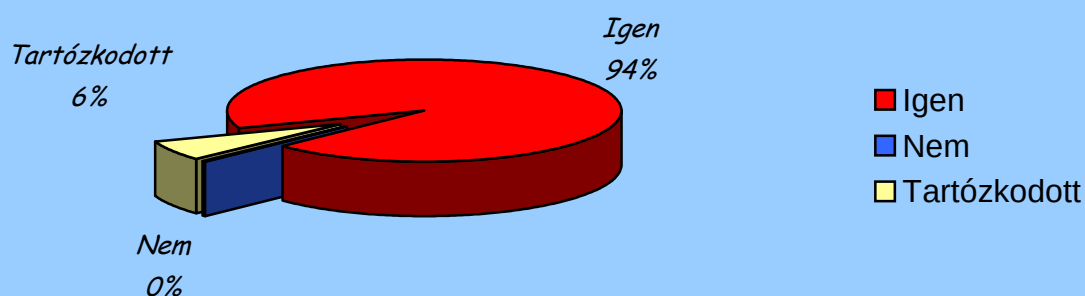
6.) Arra a kérdésre, hogy kell-e segítségért fordulni erőszak esetén, (mely véleményem szerint igen egyértelmű) Békés megyében az összes megkérdezett szülő az „igen” választ adta, egyetlen válaszadó kivételével.

Hajdú-Bihar megyében hasonló arányban, egy kivételével minden szülő igennel válaszolt.

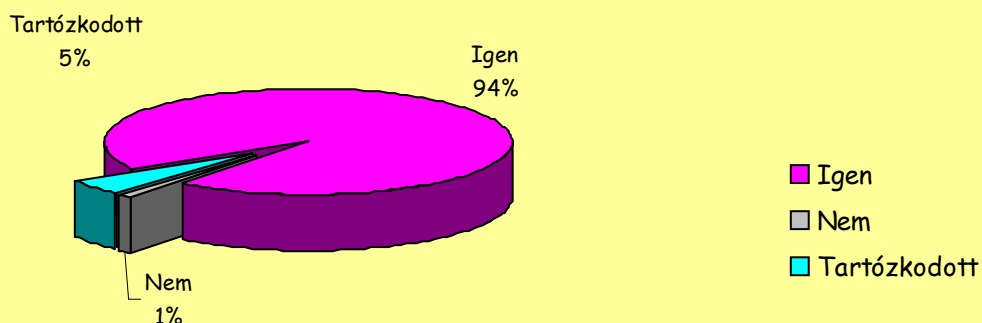
Csongrád megyében minden megkérdezett szülő igennel válaszolt a feltett kérdésre.

A diagram ezt az alábbiak szerint szemlélteti.

Ön szerint kell-e segítségért fordulni családon belüli erőszak esetén? (Békés megye)

Ön szerint kell-e segítségért fordulni családon belüli erőszak esetén? (Hajdú-Bihar megye)

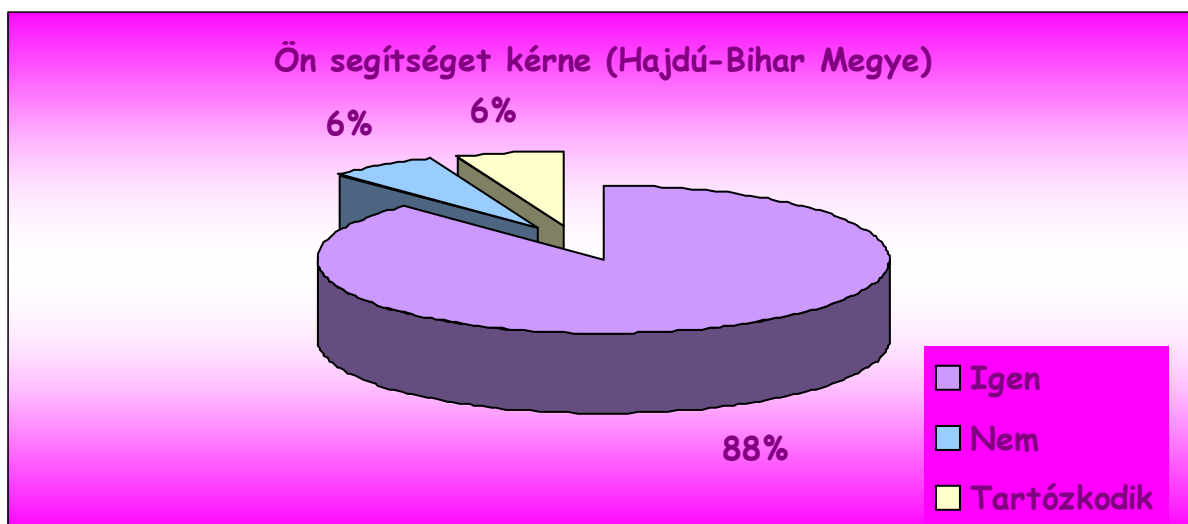
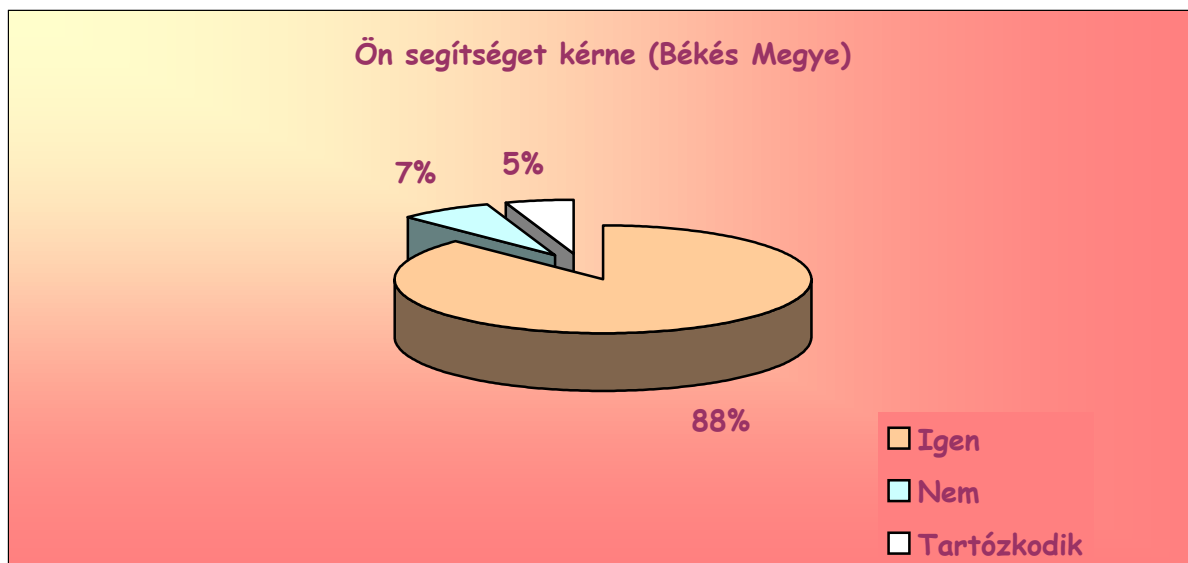

7.) A következőkben arra kérdeztem rá, hogy a válaszadók személy szerint kérnének-e segítséget. Békés megyében a megkérdezettek közül 253-an válaszoltak igennel, 21 szülő nemleges választ adott.

Hajdú-Bihar megyében 72-en kérnének segítséget, míg 5 szülő nem.

Csongrád megyében egyöntetűen kérnének segítséget.

A válaszok az alábbiak szerint mutatkoznak meg a diagram alapján.

8.) Arra a kérdésre, hogy kikhez fordulhatnak segítségért, Békés megyében elsősorban a rendőrséget (184 db), a családsegítő központot (174 db) és a gyámügyet (126 db) jelölték meg. Kevesen kérnének segítséget rokontól (78 db), orvostól (59 db) pszichológustól (75 db), azonban volt olyan szülő is, aki úgy gondolta, hogy senkihez, mert nem tud senki segíteni, ha bántalmazás áldozata lenne.

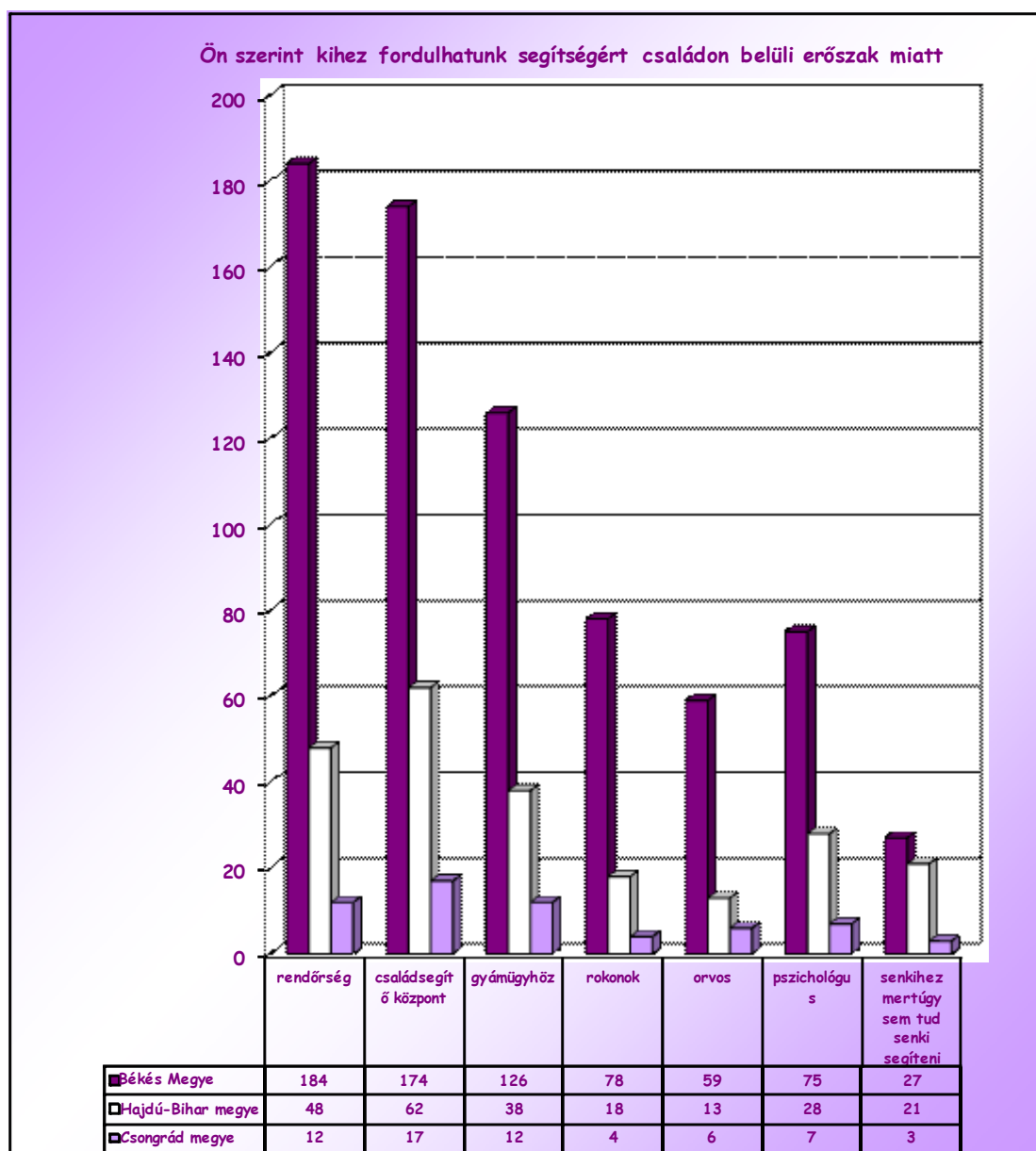
Hajdú-Bihar megyében a családsegítő központ segítségét kérnék (62db), de számítanak a rendőrség segítségére is (48 db). Voltak szülők, akik úgy vélték, hogy segítségért fordulhatnak a gyámügyhöz (38 db), pszichológushoz (28 db), rokonhoz (18 db), orvoshoz (13 db). 21 válaszadó gondolta úgy, hiába fordulna bárkihez segítségért, nem kapna támogatást senkitől.

Csongrád megyében a másik két megyéhez hasonlóan úgy gondolják, a családsegítő központ, a rendőrség és gyámügy segítségét kérnék. Néhányan segítséget remélnének a rokonoktól, az orvostól és a pszichológustól is. 3 szülő azért utasítaná el a segítséget, mert kilátástalannak látja a helyzetet hasonló esetben.

A fentiek alapján az a következtetés vonható le, hogy a szülők a rendőrség, a családsegítő központ és gyámügy segítségére számítanának abban az esetben, ha családon belüli erőszak áldozataivá válnának.

Az a válasz, mely szerint a bántalmazottak nem fordulnának senkihez segítségért, számomra elkeserítő, hiszen mindig van kiút, minden „áldozatnak” segítséget kell kérnie, amíg van rá lehetőség, különösképpen addig, amíg a bántalmazás következményei visszafordíthatatlanná nem válnak.

A diagram ezt az alábbiak szerint ábrázolja.

9.) A kilencedik kérdésben egy eldöntendő kérdést tettem fel, majd a kérdés kifejtésére kértem a válaszadókat, hogy fontosnak tartják-e az óvodai prevenciót. A békési Epreskerti óvodában 22 megkérdezett szülőből 15-en tartják fontosnak az óvodai szintű prevenciót. Többségük helyesnek tartja, ha az óvópedagógus elmagyarázza a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően, mi a helyes és mi a helytelen viselkedés. Úgy vélik, legyen szerepjáték az intézményben, amely során a gyermekek kijátszhatják magukból problémáikat. 4 vélemény szerint nem fontos a prevenció az óvodában, mert hiába beszélgetnek a pedagógusok a gyermekekkel, ők nem tudják megérteni, felfogni illetve nem is lennének képesek változtatni rajta.

Az Újkígyósi Közös Igazgatóságú Óvodai és Bölcsődei Intézmény Székhely Óvodájában a 24 megkérdezett szülőből 16 helyesli az intézményi szintű prevenciót, szerintük könnyebben megnyílnak a gyermekek, ezáltal jobban tájékozódhat a pedagógus. Már óvodás kortól arra kell a gyermekeket nevelni, hogy merjenek segítséget kérni. Beszélgetéssel bizalmi kapcsolat alakul ki az óvónő és a gyerekek között, így könnyebb elősegíteni, hogy ne legyen szorongó, agresszív a gyermek, a későbbiekben ne váljon „sérült” felnőtté.

A Vass Jenő Óvoda és Bölcsőde (Berettyóújfalu) megkérdezettjei közül 8-ból 5-en vannak az óvodai szintű prevenció mellett. Szerintük szükséges a pedagógus általi felvilágosítás, valamint az, hogy ne féljenek segítséget kérni. Három szülő szerint nem feladata foglalkozni a pedagógusnak ezzel a témával, szerintük, ha az adott családban előfordul erőszak, nem képes a gyermek „felfogni”, vagy ha mégis, akkor nem tud ellene semmit sem tenni.

A szarvasi Szent István Egyetem Gyakorló Óvoda és Általános Iskola és Óvodában 24 szülő közül 18 szerint fontos már óvodáskorban elkezdni a prevenciót, ugyanis, ha eleget beszélgetnek a gyermekekkel, könnyebben megnyílnak, ezáltal fény derülhet a problémákra, és lehetőség nyílik arra, hogy a bántalmazottak időben segítséget kapjanak. Szükségesnek tartják a vizuális foglalkozásokat, mert a gyermek „kirajzolja”, kiadja magából azt, amit érez, vagy amit átél/átélt. A szülők ez esetben is úgy vélik, nem a pedagógus feladata, hogy a családon belüli erőszakról felvilágosítsa a gyermeket, hanem más hivatalos szerveké. A gyermeknek színes fantáziája van, képesek elferdíteni a történeteket vagy teljesen másképp előadni, mint ahogy valójában megtörtént.

A püspökladányi Egyesített Óvodai Intézmény 22 válaszadójából 18-an úgy vélekednek, hogy fontos már gyermekkorban is a prevenció, mivel a közösségben előfordulnak konfliktusok, bántalmazások. Véleményük szerint nem csak a szülőnek, hanem az óvónőnek is feladata, hogy megtanítsa: a bántalmazás rossz dolog. Ha a gyermek a későbbiekben bármilyen konfliktushelyzetbe kerül, ne agresszióval oldja meg. Ha érzi, hogy megbízhat a pedagógusban, nyíltabban beszél a problémáiról, inkább mer segítséget kérni tőle. Az óvónő így jobban elősegítheti a gyermek helyes viselkedését. Öt vélemény az volt, hogy ez nem szükséges, ha a családban nincs bántalmazás, a pedagógus se rémissze meg a gyermeket. Az

óvónőnek szavak nélkül is észre kell venni, ha a családban bántalmazás van. Amennyiben a szülő nem lép, akkor a pedagógus sem tud segíteni.

A Móricz Zsigmond Általános Iskola és Óvoda Bihartordai Tagintézményéből kapott 32 válaszból az derült ki, ha a szülő nem mer lépni, segítséget kérni, de a pedagógus látja, hogy baj van, akkor tudnának cselekedni, segítséget nyújtani a további bántalmazás elkerülése végett. Nem csak otthon, de az intézményben is szükség van arra, hogy tanítsák meg a gyermekeket a helyes és helytelen cselekedetek közötti különbségek felmérésére. Ha negatív esemény éri a gyermeket, az hatással van tetteire, magatartására. Ha ezt a pedagógus látja, akkor tudja kezelni oly módon, hogy beszél a szülővel a további bántalmazások elkerülése érdekében, illetőleg bátorítja a szülőt, hogy merjen segítséget kérni. Két válaszoló szerint a pedagógusok nincsenek folyamatosan a gyermek családi légkörében, így nem tudnak segíteni, egyébként sem tartoznak másra a családban történt események, csak arra, akitől ténylegesen segítséget kérhetnek.

A makói Belvárosi Óvoda Kassai Utcai Óvodaházban 21 megkérdezettből 16 szerint szükséges a prevenció. Ha a pedagógus sejti, hogy bántalmazás történik a családban, egy csoportos beszélgetés keretében lehetne arról beszélni, milyen következményei lehetnek a bántalmazásnak. Arra kell tanítani a gyermeket - nem csak otthon, de az óvodában is -, ha bántalmazást lát, ne féljen segítséget kérni. A gyermekeknek el kell magyarázni a helyes és helytelen cselekedetek közötti különbséget a későbbi agresszív viselkedés elkerülése érdekében. Fontos, hogy a gyermek érezze, megbízhat az óvónőben, bármit elmondhat neki, vagyis hamarabb kiderülhet, ha a családban bántalmazás történik.

A nagyrábéi Móricz Zsigmond Általános Iskola és Egységes Óvoda - Bölcsődében 20 szülőből 14-en támogatják a megelőzést. A gyermek nyitottabban beszél a problémáiról nem csak a szülőnek, hanem a pedagógusnak is, ha látja, hogy megbízhat benne. Minél többet beszélnek erről, annál könnyebben megy majd a segítségkérés. Négy véleményező szerint, amennyiben előfordul családon belüli erőszak, azt diszkréten kell kezelni, nem „csoportosan” megbeszélni. Ahol probléma van, sem a gyermek, sem az óvópedagógus nem tud változtatni rajta.

A békéscsabai Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Lenkey Utcai Óvodában 27 szülőből 17 azért tartja fontosnak a prevenciót az óvodában, mert ha beszélgetnek róla, könnyebben megnyílik a gyermek, az óvónő így könnyebben rájön, ha a családban bántalmazás történik. A gyereknek minél hamarabb meg kell tanulni különbséget tenni a helyes és helytelen cselekedet között. Három válaszolónak elegendő az, hogy a médiából értesülhetnek arról, mi az az erőszak. Szerintük az óvodás korú gyermekeknek nem azzal kell foglalkozniuk, mit jelent az erőszak és ennek mik a következményei, hanem azzal, hogy játszanak, élvezzék a gondtalan gyermekkort.

Volt egy negatív tapasztalatom, melyet szeretnék megosztani. Egy édesapa végigolvasta a kérdőívet, összegyűrtte, majd a mellette lévő szemetes kosárba dobta. Vajon az édesapa magára ismert volna? Ez természetesen csak feltételezés. Hozzáteszem, a kérdőív kitöltése nem volt kötelező.

A mezőmegyeri Kertvárosi Óvodában 14-ből 7 válaszadó véleménye szerint már az óvodában foglalkozni kell a megelőzéssel. A gyerekben ki kell alakítani a bizalmat az óvópedagógus irányába, ha otthon esetleg bántalmazás érné, hozzá bármikor fordulhat, számíthat a felnőtt segítségére. A gyermeknek tisztában kell lenni azzal, melyik viselkedési forma a helyes, melyik nem. Ha sokat beszélnek róla, talán a szülő is változtatni fog a hozzáállásán, átértékeli a saját magatartását. Nélkülözhetetlen a gyermek megfelelő testi, lelki, értelmi és érzelmi fejlődése. A megkérdezettek közül ketten úgy gondolják, nem kell a családon belüli erőszakról beszélni. Ha a gyermek nem tudja, mit jelent, azt még nem tapasztalta, akkor lehetőség szerint ne is tudja meg, hogy vannak olyan társai, akiknek nem olyan a gyermekkoruk, mint az övék.

A békéscsabai Kertvárosi Óvoda Szegfű Utcai Óvodájában megkérdezett 29 szülőből 11-en tartják indokoltnak a megelőzést már óvodáskorban, ennek hiányában a gyermek átvehet bármilyen negatív viselkedési formákat. Úgy vélik, hogy a kis gyermek nem tudatlan. A személyisége már ebben a korban is formálódik, ha időben kap információt a helyes/helytelen viselkedésekről, elkerülhető, hogy ne váljon agresszív felnőtté. A gyerekeknek nemcsak otthon kell kapniuk erre vonatkozó megfelelő nevelést, hanem az intézményben is.

Meg kellene tanítani nekik, a bennük lévő feszültséget különböző sportolási lehetőségekkel vezessék le.

Minél többet beszélnek erről a témáról, annál természetesebbé válhat számukra, hogy merjenek segítséget kérni. A megkérdezettek közül ketten nem tartják fontosnak a megelőzést, véleményük szerint az óvodáskorú gyermekek még nem képesek felfogni mi az erőszak, az milyen következményekkel járhat, mennyire lehet kihatással a további életükre.

A békéscsabai Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Hajnal Utcai Óvodában 23 megkérdezettből 21 szerint előtérbe kell helyezni a gyermek megfelelő mentális fejlődésének érdekeit otthon, de intézményi közegben is. A megelőzésről beszélni kell, így a probléma kiküszöbölhető. Ha megvan a szülő-gyerek és pedagógus-gyerek közötti bizalmas kapcsolat, akkor bátrabban beszélnek a problémáról, megnyílnak a gyerekek, könnyebben mernek segítséget kérni.

A békéscsabai Kertvárosi Óvoda Tompa Utcai Óvodában 20 közül 16-an gondolják úgy, hogy már az óvodában el kell kezdeni a családon belüli erőszak prevencióját a gyermek egészséges fejlődése, valamint a pszichés sérülések elkerülése végett. A megelőzés lehetőségét a sok beszélgetésben, a megfelelő tájékoztatásban látják. Véleményük szerint így a gyermek nyíltan mer a saját problémáiról beszélni, tudja, kire számíthat. Az óvodapedagógus pedig betekintést nyerhet a családok életébe, kiderülhet egy-egy rejtett probléma.

A békéscsabai Zöld-Manó Lencsési Úti Óvodában 19-ből 17-en hangsúlyozzák a megelőzést, ugyanis, ha arról többet beszélgetnek, a bántalmazottak hamarabb mernek majd segítségért fordulni, ha családon belüli erőszak áldozatává válnának. A gyermekek egészségét tartják szem előtt.

Az óvodás gyermekek megfelelően történő tájékoztatása segíthet abban, mit is tegyenek, ha baj van. Azok a gyerekek, akik nyugodt, harmonikus légkörben élnek otthon, tanuljanak meg toleránsan viselkedni a többiekkel, segítsék a bántalmazott társaikat. Oda kell figyelni arra, mi a gyerek érdeklődési köre (vélte az egyik szülő), milyen műsorokat néz a televízióban, ugyanis az erőszak egyik lehetséges forrása, ha nem a korának megfelelő meséket néz.

Meseolvasással is lehet, sőt kell ápolni a gyermek lelkét. Az óvodáskorú gyermeket nem lenne szabad felesleges, szükségtelen információval terhelni.

A békéscsabai Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvodában 17-en adtak (30-ból) választ arra, miért tartják fontosnak a megelőzést már óvodás korban. Szerintük a gyermekek védelme érdekében a családokat bátorítani kellene, hogy merjenek segítséget kérni, megfelelően kellene informálni őket arról, hogy mint bántalmazottak, kihez fordulhatnak segítségért. Egy szülő véleménye az volt: értelmetlen a megelőzés, hiába fordul elő egy családban bántalmazás, a „hatóságok addig úgysem tesznek semmit, amíg vér nem folyik”, illetőleg mindenkinek jobb, ha nem tudnak, nem hallanak semmit.

A békéscsabai Mackó-kuckó Óvoda 15 szülője (27 közül) azért tartja fontosnak ezt a témát, mert véleményük szerint már ekkor tájékoztatni kell a gyermeket a helyes normákról, valamint arról, hogy mindig kell segítséget kérni.

A szülők szerint a mai rohanó, kilátástalan világban egyre többször előfordul, hogy elveszítik az emberek a kontrollt maguk felett. A rengeteg felgyülemlett feszültségben, helytelen viselkedési normák követésében mutatkozik ez meg. Szomorú következménye az agresszivitás, az erőszak. Mindezek elkerülése végett tartják fontosnak a megelőzést. Egy szülő nem tartotta indokoltnak a prevenciót, mert az óvodás korú gyermek számára úgysem feldolgozható információ a családon belüli erőszakkal kapcsolatos tények közlése.

A békési Baky Utcai Óvodában kevesen, csupán 8-an (29-ből) tartják helyesnek a családon belüli erőszak prevenciójának kérdését már óvodás korban, ők a gyermekek ezzel kapcsolatos felvilágosítását helyezik előtérbe. Úgy gondolják, megelőzhető lenne, hogy a gyermekek ne szenvedjenek testi-lelki sérüléseket. Ne érezzék azt, egyedül vannak a bajban, továbbá nyíltan merjenek beszélni a problémákról. Egy szülő úgy vélte, a családok tájékoztatásával a bántalmazottak könnyebben fordulnának segítségért a saját és a gyermekeik érdekében.

10.) A tizedik, egyben utolsó kérdéssel arra kerestem választ, hogy a szülők milyen lehetőségeket látnak a családon belüli erőszak megelőzésére. A békési Epreskerti Óvodában megkérdezett 22 szülőből 15-en úgy vélték, a legjobb megelőzési módszer az lenne, ha a hatóságok vagy a nagyszülők segítségét igényelnék. Sokadjára előkerült ugyanazon vélemény: sok beszélgetéssel, odafigyeléssel megelőzhetőek lennének a bántalmazások. Véleményük szerint, ha a szülők nem tudnak egymással élni, az a megoldás, ha elválnak, így tudnak csak nyugodt, szeretetteljes légkört biztosítani a gyermekeknek. Amennyiben szükséges, szakemberhez kell fordulni.

Az újkígyósi Közös Igazgatóságú Óvodai és Bölcsődei Intézmény Székhely Óvodában 18-an (a megkérdezett 24 szülőből) úgy előznék meg az erőszakot, hogy sokat beszélgetnének a problémáról a pedagógusokkal és a gyermekekkel egyaránt. Meg kellene próbálni egy kiegyensúlyozott, nyugodt életet kialakítani a hatóságok, szakemberek segítségével.

A berettyóújfalui Vass Jenő Óvoda és Bölcsődében a legtöbb megkérdezett (8 közül 7-en) szintén abban látja a megoldást a megelőzés érdekében, hogy a pedagógusok és a hatóságok segítségét kérnék. Nagy hiba a szülőknek a gyermekeik előtt veszekedni. Sok beszélgetéssel, egymás iránti türelemmel, megértéssel kiküszöbölhető lenne az erőszak. Ezen megkérdezett szülők mindegyike fontosnak tartaná, hogy a bántalmazottak merjenek segítséget kérni.

A szarvasi Szent István Egyetem Gyakorló Óvoda és Általános Iskola óvodában többnyire (megkérdezett 24 szülőből 19-en) a megelőzést abban vélik felfedezni, hogy nagyobb odafigyelést fektetnének a gyermekekre. Fontosnak tartják a sok és őszinte beszélgetést a családban. Fogadja el a bántalmazott, ha egy kívülálló személy felajánlja a segítségét. Továbbá az erőszakkal kapcsolatos felhívásokban, előadásokban és projekt munkák megszokozásában látják a megelőzést. A szülők minden konfliktusra keressenek kompromisszumot, véleményük szerint így elkerülhető lenne az erőszak. Példaértékűnek tartják a toleráns magatartást.

A püspökladányi Város Egyesített Óvodai Intézményben a válaszadó 22 szülőből 16-an úgy előznék meg az erőszakot, hogy sokszorosítanák a felvilágosító előadásokat. Úgy vélik, a problémákat a lehető leghiggadtabban kellene megbeszélni, kiegyensúlyozott élet kialakítását kell megcélozni. A bántalmazott emberek figyelmét fel kell hívni arra, mindig van kiút. Rengeteg türelem, tolerancia, szeretetet szükségeltetik a családtagoknak egymás felé, nyugalmat, harmóniát teremtve. Szigorítani kellene az erőszakkal és a bántalmazásokkal kapcsolatos törvényeket. A bántalmazott gyermek családból való kiemelése elengedhetetlen. Már kisgyermek korban elkezdhető a hittan oktatása, ami kifejezetten csak előnyére válhat a gyerekeknek. Nem megengedhető a kábítószer, teljes kitiltása indokolt.

A Móricz Zsigmond Általános Iskola és Óvoda Bihartordai Tagintézményben 32 válaszadó szülőből 20 ugyanabban látja a megoldást a családon belüli erőszak megelőzésére: több beszélgetés a családtagok között, nagyobb odafigyelés egymásra. Ha konfliktus helyzet adódik, azt próbálják meg úgy elintézni, hogy abból a gyermek semmit ne vegyen észre. Töltsenek minél több időt egymással, szervezzenek közös programokat, sokkal nagyobb toleranciával legyenek egymás felé. Úgy vélik a szülők, szükséges lenne különböző felvilágosító prezentációk előadása.

A makói Belvárosi Óvoda Kassai Utcai Óvodaház 21 válaszadójából 15-en szintén a családi beszélgetést, toleranciát, türelmet, önfegyelmet rangsorolják előre a megelőzéshez. A vitáknak ne legyenek szem- és fültanúi a gyerekek. Különböző prezentációkkal, filmekkel és videókkal kellene felvilágosítani a szülőket és a gyermekeket, hogy milyen következményekkel járhat az erőszakos viselkedés. A megkérdezettek szerint egy esetleges családterápia segítségül szolgálhatna a problémáik kezelésére.

A nagyrábéi Móricz Zsigmond Általános Iskola és Egységes Óvoda - Bölcsőde intézményében szintén számottevően az odafigyelést emelik ki (20-ból 15 fő). Úgy vélik, speciális szülői értekezletek megtartásával, szituációs játékok szervezésével lehetőség nyílik a családon belüli erőszak elkerülésére. A nyugodt, szeretetteljes családi légkör biztosítása elvárt. A válaszadók többsége véleménye alapján tolerálni kellene egymás problémáit, azokat megbeszélni, azonban úgy, hogy a gyerekek ennek ne legyenek elszenvedői.

A békéscsabai Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Lenkey Utcai Óvodában az a nézet uralkodott (20 vélemény 27 főből), mely szerint a rokonoknak, családtagoknak kell jobban odafigyelnie egymásra. Ha időben észlelik a problémát, hamarabb jut a hatóságok tudomására, előbb érkezik a segítség. A szülők tanulják meg a feszültség levezetés megfelelő módját, a problémát pedig erőszak alkalmazása nélkül oldják meg. Mindezek csökkenthetik a családon belüli erőszakos magatartások előfordulását úgy, mint a felvilágosító előadások.

A Mezőmegyeri Kertvárosi Óvodában 14 válaszadóból 9-en úgy előznék meg az erőszakot, hogy pozitív életszemléletet alakítanának ki. Fontosnak tartják a megfelelő mennyiségű kommunikációt a szülő és gyermek, valamint a pedagógus és a szülő között. Nagy hangsúlyt fektetnének az odafigyelésre és a szerető otthon kialakítására.

A békéscsabai Kertvárosi Óvoda Szegfű Utcai Óvodája 12 megkérdezettje (29 szülőből) megoldásnak tartotta a családi légkör nyugodttá, harmónikussá varázsolását. Véleményük szerint sok beszélgetéssel, odafigyeléssel szintén kiküszöbölhető lenne az erőszak. Ha a problémákat megbeszélik, nem fojtják magukba, nem lesznek frusztráltak, akkor nem lesz magatartásuk forrása a stressz, az erőszak.

A békéscsabai Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Hajnal Utcai Óvodában (23 szülőből 20) nézőpontja: sokkal jobban odafigyelnének egymásra és a gyermekekre is. Álláspontjuk szerint különböző felvilágosításokkal, megfelelő segítségnyújtásokkal megelőzhető lenne a probléma. Többet kellene a szülőknek beszélgetniük a gyermekeikkel. A megkérdezettek úgy vélik, több olyan helyet kellene biztosítani, ahol a bántalmazottak erőszak esetén nyugalomra találnának. Fontosnak tartották - csak úgy, mint az összes többi óvodában - a kiegyensúlyozott, nyugodt családi légkör megteremtését. Példamutatással és a feltétel nélküli szeretettel megelőzhető az erőszak.

A Kertvárosi Óvoda Tompa Utcai Óvodában a már általánosnak mondható vélemény született (18 szülő a 30-ból): nyugodt családi légkör, beszélgetés egymással és a pedagógusokkal. Szükségesnek tartják a megfelelő tájékoztatást arról, hogy ilyen esetben

kihez fordulhatnak a bántalmazottak. A válaszadó szülők között azonban akadt olyan is, aki nem lát kiutat ebből a helyzetből, mert nincs lehetőség szabadulni a bántalmazóktól. Értékelhető választ így a megelőzésre vonatkozólag nem kaptam.

A békéscsabai Zöld-Manó Lencsési Úti Óvodában 19 megkérdezettből 9-en nem adtak értékelhető választ arra, hogyan előznék meg a családon belüli erőszakot. A többi szülő a családtagok közötti beszélgetést tartja jó módszernek. Amennyiben hasonló helyzetbe kerülnének, tudnák hova forduljanak segítségért. Ha idejében kapnak segítséget, akkor vélhetően a gyermek nem lesz sokáig szenvedő alanya az erőszaknak. Egy szülő úgy vélekedett, hogy a hatóságoknak kellene határozottabban fellépni, nem csak akkor, ha „vér folyik”.

A békéscsabai Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvodában 10 adott értékelhető választ 30 szülőből, mely szerint a szeretetet, a türelmet, a sok beszélgetést tartják jó megoldásnak az erőszak megelőzésére, a meghitt családi együttlétek megteremtésével.

A békéscsabai Mackó-kuckó Óvodából visszakapott 20 véleményből (összesen 27 szülő válaszolt) az derül ki, hogy ha jobban odafigyelnének egymásra, megfelelően tolerálnák egymást, az megelőzésre alkalmas volna. Mások úgy gondolták, a gyermekek tudatos, következetes, erőszak ellenes nevelésével kiiktatható az erőszak. Volt, aki úgy gondolta, a gyermeknek olyan családban kell felnőnie, ahol a szülőknek van elég idejük egymásra, a gyerekeikre, ez azonban sok esetben munka, pénz, idő kérdése. Egy másik szülő szerint „ésszel” és „akarattal” lehet megelőzni a problémát.

A békési Bakó Utcai Óvoda 9 álláspontja szerint (20-szal szemben) a megelőzésben rejlő lehetőségek: a beszélgetés, odafigyelés, előadások tartása. Mások úgy gondolták, a család egy zárt kis közösség, amelybe nehéz betekintést nyerni, ezért csak a megfigyelés az óvodapedagógus eszköze. Amennyiben ő úgy látja, jelezze a megfelelő szerveknél, hogy a családnak segítségre van szüksége. Az egyik válaszoló nézőpontja: a rend, a gondos

gyermeknevelés, a nyugodt kiegyensúlyozott körülmények megteremtése a megfelelő módszer a családon belüli erőszak megelőzésére.

IV/3. A családon belüli erőszak jogrendszere néhány európai országban

Azt gondolom, hogy Európa szerte az alábbi országokban dolgoztak ki olyan módszereket, amellyel hatékonyan lehet fellépni a családon belüli erőszak ellen, így az alábbi országokat szeretném bemutatni:

Osztrák modell:

A leghatékonyabb modell Európában az úgynevezett „osztrák modell” a családon belüli erőszak kezelésére, nem hiába több országban is követik az útmutatásait. 1997. 05 01-én lépett hatályba a családon belüli erőszakkal szembeni védelemről szóló szövetségi törvény. A törvény által a rendőrség hatékonyabb fellépésre képes a család tagjait bántalmazó személyekkel szemben, és még arra is lehetőséget biztosít e törvény, hogy a bántalmazót kitiltsa vagy eltiltsa a családi otthonból. Az áldozatoknak és az elkövetőknek is segítséget nyújt a problémák, okok felkutatásában, azok megoldásában. A modell szerint a családon belüli erőszak nem magánügy, mint ahogy sok más országban kezelik, hanem közügy, ezáltal elsődleges cél az áldozatokká vált személyek biztonságba helyezése.

Az hivatkozott szövetségi törvény által behozott változások miatt hatékonyabb lett a családon belüli erőszak kezelése. Nem csak a hatóságok és női szervezetek vesznek részt a problémák kezelésében, hanem társadalmi ügy lett belőle. Kihangsúlyozzák, hogy a magánszférát tisztelni kell, de amint az egyén fizikai védelme vagy biztonsága veszélybe kerül, a magánszféra megszűnik és közüggé válik a probléma.

A rendőrség a törvény által az elkövetőt kitilthatja a családi otthonból 48 óra időtartamra, ha a rendelkezés törvényi feltételei nem állnak fenn, akkor azt vissza kell vonni. Az áldozat kérvényezheti a tiltó határozat meghosszabbítását a Családügyi Bíróságon, amely maximum 20 nap lehet. Az elkövető nem térhet vissza a lakásába, még a lakáskulcsot is elveszik tőle, de a rendőrség jelenlétében a távolmaradásához legszükségesebb dolgokat összeszedheti. Ha az elkövető a tiltás hatására visszatér az otthonába, akkor pénzbírsággal vagy elzárással sújthatják.

Egyesült Királyság:

Az 1861. évi személy elleni bűncselekményekről szóló törvény illetve magáról a zaklatásról létrehozott rendelkezések szabályozzák a családon belüli erőszak elkövetőivel szembeni eljárást Angliában és Walesben.

Az elkövetőkkel szemben szinte minden esetben a zaklatásról szóló szabályozást helyezik előtérbe. Két elkövetési magatartását különböztetnek meg: egy enyhébb fokút és egy súlyosabbat. Az enyhébb alakzat elkövetője 6 hónap börtönbüntetéssel vagy pénzbírsággal sújtható, míg a súlyosabb formáját elkövető egyénnel szemben akár 5 évig terjedő szabadságvesztés is alkalmazható. A törvény a zaklatás fogalmát nem definiálja. Az eljárás során a sértett a polgári és a büntetőbíróshoz is egyaránt fordulhat, mindkét bíróság hozhat ügynevezett korlátozó határozatot a sértett védelmében.

Az 1996. évi Családjogi Törvényben is található még rendelkezés a családon belüli erőszakkal szembeni fellépésre, amely kimondja, hogy az erőszak elszenvedője védelmet kérhet a bíróságtól, és családi otthon birtoklására is kérvényt nyújthat be az erőszak elkövetőjével szemben.

Svédország:

A svéd állam nagy energiát fektet a családon belüli erőszak elleni küzdelembe és ahhoz anyagi támogatás is nyújt. Ennek tükrében alkották meg az 1998 évi törvényt, amely a nők elleni erőszakról szól. Tiltják a prostitúciót, a munkahelyi szexuális zaklatást és az erőszakot. A törvény magába foglalja a családon belüli erőszak szabályozását is. A svéd büntető jog a nők sérelmére elkövetett kizsákmányolás, bántalmazás, fenyegetés vagy szexuális zaklatás bűncselekmények elkövetőivel a „női integritás súlyos megsértése” elnevezésű bűncselekmény elkövetése miatt jár el. A szabályozás nagyobb lehetőséget nyújt a családon belüli erőszak büntető jogi értelmezésére.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a családon belüli erőszak globális méretű probléma, amely egy adott ország tradíciójához alkalmazkodik, és az ilyen esetekben történő hatósági eljárás is országoként változik.

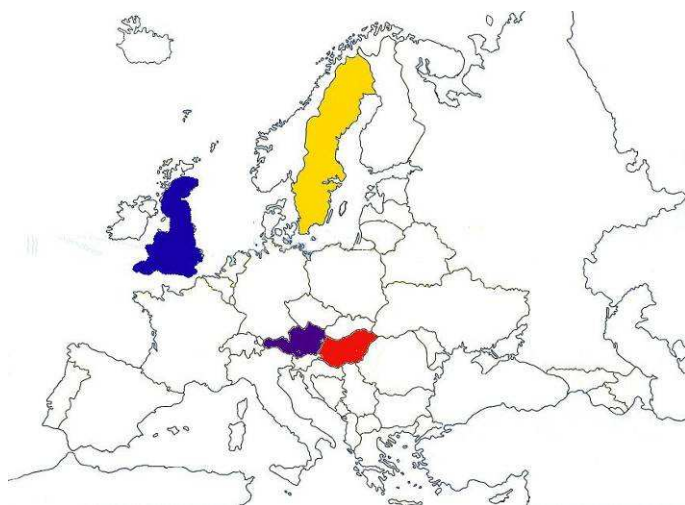
Az azonban nyilvánvaló elvárás minden országban a társadalom részéről, hogy az ilyen jellegű cselekmények elkövetőit megbüntessék. A családon belüli erőszak elleni harcban még nem született meg a már régóta keresett „csodafegyver”.

Azt gondolom, hogy ha eredményesen akarunk fellépni a családon belüli erőszak ellen, akkor az egész társadalmat megszólító és érintő módszert kell kidolgozni, mely alkalmazása már egész kisgyermekkorától bevonná a gyermekeket, azok szüleit a probléma kezelésébe. Ennek egyik eszköze lehetne az iskolai kereteken belüli családi és társadalmi életre való nevelés, mint megelőzés egyik módszere, akár a Nemzeti Alap Tantervbe való importálással. Természetesen a felvilágosítás széleskörű alkalmazásán túl egy a saját társadalmunkat figyelembe vevő, segítő, szociális, jogi és intézményi háttér kialakítása is szükséges, ami harmonizálna a demokrácia alapelemeivel, egyben összeegyeztethető lenne az Európai Unió tagországainak hasonló intézkedéseivel, rendszereivel.

Egy összeurópai projekt jöhetne így létre a családon belüli erőszak kezelése és megfékezése érdekében, későbbiekben pedig elősegíthetné a Földünk jövőbeni társadalmainak pozitív irányú egészséges fejlődését.

IV4. A családon belüli erőszak megítélése külföldi tapasztalatok alapján

A következőkben bemutatok néhány országot, ahol az eredményes kutatásom érdekében a külföldi pedagógus kollégák oly módon segítették munkámat, hogy az általam postán vagy elektronikai úton külföldre továbbított kérdőívet kitöltötték.

▲ Magyarország (lásd: A családon belüli erőszak megítélése hazai tapasztalatok alapján címszó alatt)

▲ Ausztria: Ternitz, die Straße des Februars str.4. (1 db. kérdőív)

▲ Anglia: Cheadle Hulme School Claremont Road (Cheadle Hulme Cheadle Cheshire SK8 6EF) (1 db. kérdőív)

Canal View Primary (4 Hailesland Place Edinburgh, Midlothian EH14 2SL) (1 db. kérdőív)

▲ Skócia: Rocking Horse Nursery School (25 South Main Street, Sherborn MA 01770) (1 db. kérdőív)

▲ Svédország: Götene kommun Kallby Gårds Förskola (1 db. kérdőív)

Az angol Canal View Primary intézmény vezetősége nem adott engedélyt a kérdőív kitöltésére, ebből az óvodából nem kaptam értékelhető választ.

A jövőben szeretném továbbfejleszteni a külföldön végzett kutatásomat. Hazánktól nyugatra és keletre fekvő országokban további felmérést kívánok végezni, hogy ott milyen módszereket dolgoztak ki a családon belüli erőszak kezelésére, illetve azokat hogyan alkalmazzák.

A külföldi kutatás - csak úgy, mint a hazai - a gyermekek sérelmére elkövetett erőszakos cselekedetek előfordulását, gyakoriságát, továbbá a felismerést és a prevenció módjait célozta a kérdőív segítségével. Angol és német nyelvtanárok fordították le a kérdőívet a felhasználáshoz. (II.-III. számú melléklet)

Kijelenthetem, hogy ez a téma nem csak hazánkban, hanem más országokban is aktuális problémát jelent a családok életében.

A kérdőívet 4 különböző országba juttattam el: Angliába, Skóciába, Svédországba és Ausztriába. A visszajuttatott kérdőívek alapján láthatóan hasonló a helyzetet, mint hazánkban. A következőkben kérdésenként elemzem a beérkezett válaszokat, azokból egy általános következtetést vontam le.

1.) Az első kérdés az erőszakos magatartás előfordulását vizsgálta, hogy hol is találkozhatunk ilyen magatartási formával. A válasz elég egysíkúan alakult. Angliában és Skóciában szinte minden szocializációs szintén, kommunikációs csatornán találkoztak erőszakos

cselekedetekkel (iskolában, óvodában, családban, valamint a mindennapi élet bármely területén). A média útján is életük részét képezi az agresszió, az erőszak. Svédországban a válaszok alapján kissé megnyugtatóbb a helyzet, hiszen „csak” az iskolában, közlekedésben, valamint a média által kerül jelentősebb erőszak a családok életébe. Ausztriába eljuttatott kérdőívemre nem kaptam értékelhető választ erre a kérdésre.

A fentiek alapján elszomorodva arra a következtetésre jutottam, hogy az erőszak egész életünket körülveszi, mindennapjaink részévé vált. Egészen óvodás kortól kezdődően - ami rendkívül elkeserítő -, ha nem is aktív, de passzív szereplőként mindenképp részesei vagyunk. A túl korán megjelenő erőszak a gyermekek egész életére hatással lehet, ilyenkor még minden információt magukba szívnak, a környezet hatást gyakorol rájuk. Ha ez negatív, esetlegesen agresszió formájában mutatkozik meg, akkor a gyermekek már rendkívül nagy érzelmi, lelki hátránnyal kezdik közösségi életüket társaikkal szemben.

2.) Második kérdésem azt célozta, hogy milyen okok vezethetnek a családon belüli erőszak kialakulásához. Az angol és skót válaszadók ebben a kérdésben is igen meghökkentő eredménnyel szolgáltak. Minden lehetséges válaszlehetőséget reálisnak tartottak, szerintük ennek igen sok oka lehet. A társadalmi okok, az alkoholizmus, a rossz családi légkör, esetleg ha egy egyszülős családba új házastárs lép be, mind-mind okozhatja az erőszak megjelenését. A svédek válaszai ebben a kérdésben sem annyira elkeserítőek, mert megítélésük szerint a társadalmi okok és a rossz családi légkör tehetőek felelőssé a családban előforduló agresszióért.

3.) A családon belül bántalmazást elkövető szülők, testvérek, az élettárs minden országban sajnálatos módon potenciális forrásai az erőszaknak. Ez rendkívül szomorú számomra, hiszen a gyermek első fokú szocializációs színtere a család, ennek a közegnek kellene a legnagyobb biztonságot, nyugodt légkört biztosítania számára, főleg ebben a korban. Fontos a kiegyensúlyozottság, a nyugodtság a szociális, szellemi, fizikai fejlődéshez egyaránt. Jellemző probléma, ha az egyszülős családba új élettárs lép, aki nem tudja kellő szeretettel, elfogadással kezelni a gyermeket, agresszióba, netán fizikai bántalmazásba csap át. A testvéri agresszió - véleményem szerint - a szülők számára kezelhető problémának kellene lennie. A gyermekek egymás iránt érzett féltékenységéből, a szülők elismeréséért való „harcból” fakadó testvéri agresszió a családi életben belül megoldható kellő odafigyeléssel,

példamutatással. A már kialakult agressziót megfelelő konfliktuskezelő technikákkal kezelni lehet, szituációktól függően eltérően.

4.) Azok közül, hogy a bántalmazásnak milyen formái jelenhetnek meg, tehát: szóbeli, pszichikai, fizikai bántalmazás vagy esetlegesen egyéb módok, az angol Cheadle Hulme óvoda az első három lehetőséget ítélte meg előfordulhatónak. Az egyéb lehetőségek közé sorolták az elhanyagolást, a tisztálkodási lehetőségek hiányát, melyek ugyan nem fizikai sérelmek, de lelki nyomai rendkívül jelentősek az elhanyagolt, szülők részéről eltaszított gyermek számára. A skót The Rocking Horse óvoda minden lehetőséget bekarikázott, az egyéb részhez a szexuális bántalmazást írták, ami talán a leginkább elítélendő. A többi kérdőíven is minden bántalmazási formát a lehetségesek közé soroltak a válaszadók. A szavak súlya, tehát a szóbeli bántalmazás is elég mély nyomot hagy egy kisgyermekben, a pszichikai terror pedig igen komoly visszamaradást okozhat az értelmi fejlődés vagy az érzelmi intelligencia kialakulásában. A fizikai bántalmazás a lelki gyötrelmeken kívül egyértelműen testi jelekkel jár együtt, így segíthet felismerni a családon belüli agresszió jelenlétét a nem annyira szakavatottak, hozzáértők számára is.

5.) Arra a kérdésre, hogy miként ismerhetjük fel a bántalmazást, mint kívülállók, a Cheadle Hulme óvoda mind a fizikai jeleket, mind pedig a viselkedésbeli zavarokat feltüntette. A testi jeleket, amelyek szabad szemmel is láthatóak, a magatartásban jelentkező változásokat, a megszokottól eltérő viselkedésmódot is figyelnie kell egy pedagógusnak, ezekből összességében kell levonni a következtetéseket. Szükség esetén szakemberhez, az illetékes szervhez kell fordulni a gyermek védelme érdekében. A másik angol óvoda egyik válaszlehetőséget sem karikázta be ezen a kérdést illetően. A The Rocking Horse - szintúgy, mint a Cheadle Hulme - óvoda minden lehetséges választ alkalmasnak talált arra, hogy a felkészült óvodapedagógus ezek alapján felfigyeljen valamely probléma jelenlétére.

6.) A hatodik kérdésem az volt, hogy a válaszadók szerint szükséges-e segítséget kérni családon belüli erőszak esetén. Az általam kérdezett 5 külföldi óvoda egyöntetű választ adott a kérdésre, amely véleményem szerint sem lehet más, minthogy rögtön segítségért kell fordulni, ha ilyen probléma jelentkezik a családban. Ha kívülállóként tapasztalunk környezetünkben ilyen sajnálatos esetet, akkor is meg kell próbálnunk segítséget nyújtani,

vagy keresni, illetékes szerveket ajánlani, amelyek tudnak segítséget nyújtani az áldozatoknak.

7.) A hatodik kérdésből egyértelműen következik a hetedik személyre szóló kérdés: mely szerint, ha a válaszadó elszenvedőként lenne részese a családi agressciónak, akkor személy szerint kérne-e segítséget. A válaszok ez esetben is egyformák, minden megkérdezett ország válaszadója az igen választ karikázta.

8.) A „mely szervhez vagy személyhez fordulnának segítségül” kérdés országokként változó eredményt hozott. Az angol óvodák a felsorolt lehetőségek (rendőrség, családsegítő központ, gyámügy, rokonok, orvos, pszichológus, pedagógus, senkihez, mert úgysem tud senki segíteni) közül mindegyiket lehetségesnek találták arra, hogy hozzájuk forduljanak. Azt kivéve, hogy ne forduljanak senkihez. A skótok teljesen megegyező válaszokat jelöltek meg, kivéve az utolsót. A svéd Källby Gard óvoda a rendőrséget, a családsegítő központot és az orvost jelölte meg, mint segítő szervet. Az Ausztriából visszaérkezett válaszban a gyámügy a megjelölt hivatalos szerv, akihez fordulna a család ilyen helyzetben.

9.) A kilencedik kérdésben egy eldöntendő kérdést tettem fel, majd a kérdés kifejtésére kértem a válaszadókat. Maga a kérdés a következő: Ön fontosnak tartja-e az óvodában a családon belüli erőszakkal kapcsolatos prevenciót (megelőzést)? A skót The Rocking Horse óvoda nem adott választ a kérdésre, a többi óvoda pedig az igen választ karikázta, tehát fontosnak tartják a prevenciót. A Cheadle Hulme óvoda szerint az egész iskolarendszerben kell a pedagógusoknak rendelkeznie egy olyan gyakorlati módszerrel, amellyel kiszűrik a jelen lévő problémát. A svéd Källby Gard óvoda úgy gondolja, hogy (a megelőzés érdekében) beszélni kell a gyermekekkel a családi életükről, érzéseikről, figyelemmel kell kísérni a gyerekeket és a családokat egyaránt, ha pedig valamilyen problémát észlelnek, akkor szükség esetén segítséget kell kérni az illetékes szervtől. Az osztrák óvoda szerint ezt a témát nagyon érzékenyen és tapintatosan kell kezelnie az oktatási intézménynek.

Általánosan megfogalmazható, hogy minden ország foglalkozik a prevencióval, figyelik a gyermekek családi életén belüli viselkedésbeli változásokat.

10.) A tizedik és egyben utolsó kérdés: milyen módon lehet megelőzni a családon belüli erőszakot? A The Rocking Horse szerint az embereknek tisztában kell lenniük azzal, hogy

kérhetnek segítséget, illetve azzal is, hogy milyen szervekhez fordulhatnak. Az szükségeltetik, hogy az illetékes intézmény felvilágosítást adjon ezzel kapcsolatban a szülőknek. Az angol Cheadle Hulme óvoda azon a véleményen volt, ha ismerjük az erőszak jeleit, akkor hamarabb meg lehet előzni a családon belüli erőszakot. A svéd Källby Gard óvoda a következőket fogalmazta meg: *„Mindenkinek segíteni kell, hogy bízzon, higgyen magában. Nagyon sokat dolgozunk azért, hogy a gyerekek azt tudják mondani, hogy elég ebből az életből, és a szülőknek segítünk ezt megtanulni a családsegítő szervezettel együtt.”*

A kérdőív válaszainak kiértékelése során megbizonyosodtam róla, hogy a családon belüli erőszak igenis jelen van a mindennapi életünkben, mind hazánkban, mind határainkon túl. Általánosságban elmondható, hogy a téma rendszerint tabuként kezelt, megközelítése nagy tapintatosságot igényel.

A kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy a pedagógusok nem csak hazánkban, hanem Európa más országaiban is igyekeznek nagy hangsúlyt fektetni a családon belüli erőszak megelőzésére, ahol már kialakult problémák vannak, azok megoldására.

Úgy gondolom, célszerű lenne a globálisnak mondható probléma ellen nemzetközi összefogással, megfelelő együttműködéssel fellépni. Erre lehetséges eszközként szolgálna a különböző országok pedagógusainak egy közös programban való együttműködése, ahol a színes ötletek és eltérő tapasztaltok összegzése adná a megelőző program gerincét.

Egy működőképes aktív fórum lehetőséget adna a különböző országok pedagógusainak, hogy egyéni eseteiket megosszák egymással, ezáltal segítve a többi pedagógus saját tapasztalatainak megismerését, kezelését.

V. „KUTYA – BAJ” INNOVÁCIÓS PROGRAM BEMUTATÁSA

V/1. A társasjáték ismertetése

A családon belüli erőszak elleni hatékony fellépés megoldásainak keresése, kutatása mellett fontosnak tartom már gyermekkorban felhívni a figyelmet a bűnmegelőzésre, persze a gyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével.

Mivel az óvodáskorú gyermekek elsődleges tevékenysége a játék, ezért úgy gondoltam, egy általam készített társasjáték segítségével hatékonyabban fel lehetne hívni a gyermekek figyelmét azokra a veszélyes helyzetekre, amelyek rájuk leselkedhetnek. Ha időben felismerik a veszélyhelyzeteket, azokat megfelelően tudják kezelni, baj esetén segítséget mernek kérni (szülőktől, és a pedagógusoktól egyaránt), különbséget tudnak tenni a helyes és helytelen cselekedetek között, illetőleg a mindennapi életünket meghatározó szabályokat következetesen be is tartásuk.

A főként nagycsoportos gyermekek számára szóló játék neve: **Kutya-baj.**

Ezzel a játékkal célom volt segítséget nyújtani a gyerekeknek, hogy a jó és rossz dolgok közötti különbségeket felismerjék.

A játék kellékei:

- 1 darab játék tábla
- 4 db színes bábú (Bundás, Csöpi, Kutya mama, Kutya papa). A négy kutya, ami egy teljes, ép „kutya” családot szimbolizál. A gyermek érezze a játék alatt az ép, teljes család fontosságát, és ez a család modell legyen példaértékű számára.
- 30 db mosolygós korong, amely jutalomként adható, amennyiben a gyerekek helyesen válaszolnak a kérdésekre
- 23 db kártya, amelyen különböző bűnmegelőzéssel kapcsolatos kérdések találhatók (a kártyákon szereplő kérdéseket a játékot vezető óvónő olvassa fel a gyerekeknek) (III. számú melléklet)
- 1 db színes dobókocka

A játékszabály:

A játékot egyszerre négy gyermek játszhatja. Minden gyermek kiválaszt egy-egy színű bábút magának tetszés szerint. A játékot „az oviból indítjuk”, a cél, hogy haza, a biztonságos családi fészekbe érkezzünk. A játékmezőn különböző helyszíneket találunk. Az első helyszín az óvoda, miután onnan elindultunk, második helyszín a bolt, harmadik helyszín a játszótér, negyedik az utca, ahol a kiskutya és a rendőrkutya találkozik egymással, és az ötödik helyszín végül az otthon, amely a meleg, szerető és biztonságos családi fészket szimbolizálja.

A gyermekek egymás után dobnak a dobókockával. Amilyen színt dobnak, olyan színű játékmezőre léphetnek. Ha valaki zöldet dob (a zöld jelzés a „szabad” és a közlekedésben az „indulhatunk” jelzést szimbolizálja), akkor húzhat egy kártyát, amelyen a bűnmegelőzéssel kapcsolatos kérdések vannak. Az óvónő felolvassa a kártyán lévő kérdést. Ha a gyermek helyesen válaszol, jutalmul kap egy mosolygós korongot. A játék végén az a győztes, akinek a legtöbb korongot sikerül összegyűjtenie és a leghamarabb érkezik „haza”.

V/2. A játék során szerzett tapasztalatok elemzése

Szent László Utcai Általános Iskola és Óvoda Hajnal Utcai Óvoda

A játékot elsőként a **Szent László utcai Általános Iskola és Óvoda Hajnal utcai Óvodában** próbáltam ki 2012. január 30-án, ahol a szakmai gyakorlatomat töltöm, 16 nagycsoportos gyermek körében.

Az óvoda Békéscsaba város egyik peremkerületi óvodája. Az intézményben a magukat romának valló szülők gyermekeinek aránya 35%. A gyermekek közel fele hátrányos helyzetű, de akad olyan is, aki halmozottan hátrányos. A szociális és szociokulturális mutatók szerint elmondható: a szülők között előfordul olyan, aki aluliskolázott, sok szülő küzd mindennapi megélhetési gondokkal, munkanélküli, esetleg alkoholproblémája van.

Azt igyekeztem megtudni, hogy az intézménybe járó gyermekek szülei beszélnek-e otthon velük arról, hogy szabad-e idegenekkel szóba állni, bármit is elfogadni tőlük, előfordul-e otthon erőszak, bántalmazás, illetőleg mekkora hangsúlyt fektetnek a szülők a bűnmegelőzéssel kapcsolatos kérdések otthoni megbeszélésére. Mindezeket azért tartom fontosnak, mert véleményem szerint ezen kérdések gondos megbeszélésével, a „miérték” megfelelő, türelmes és következetes megmagyarázásával megóvhatjuk a gyermekeket a rájuk leselkedő egyes veszélyhelyzetektől.

A játékot a gyerekek nagy érdeklődéssel, lelkesedéssel fogadták.

Igyekeztem, hogy a játék közben mindvégig az érdeklődés, a lelkesedés motiválja őket, hiszen csak így lehet hatásos eredményt elérni.

Elsőként bemutattam a gyerekeknek a játék főszereplőit (Bundás, Csöpi, Kutya mama, Kutya papa), majd a játékban szereplő helyszínekről beszéltem, ezt követően ismertettem a játék szabályait. Végül a gyerekek választottak egy-egy bábut.

A játék folyamán igyekeztek zöldet dobni a dobókockával, hogy kártyát húzhassanak. Próbáltak helyesen válaszolni a kérdésekre egy-egy jutalomkorongért cserébe. A kérdéseket megértették.

Azt tapasztaltam, hogy többnyire helyes választ adtak a gyerekek. Ebből vélelmezhető, hogy a szülők, az intézmény pedagógusai (vagy mindketten) beszélgetnek otthon a gyerekekkel a helyes és helytelen megkülönböztetéséről, a veszély felismeréséről, annak a megfelelő kezeléséről.

Arra a kérdésre, hogy: „*Játék közben a Kiskutya leveri a Kutyamama vázáját, ami összetörik. Mit tesz a nagy Kutyamama?*” az egyik gyermek azt a választ adta, hogy a kiskutya kikap azért, amit tett. Azt vettem észre, hogy számára szinte természetes volt az „a” válasz (A Kiskutya kikap, és jól megbünteti a mamája).

A játék végén elmagyaráztam a gyerekeknek, hogy nagyon fontos játék közben is odafigyelni a környezetünkre, illetve másokra, mivel könnyen baj történhet. Megbeszéltük azt is, hogy azért fontos a szabályokat mindig betartani, mert megvédhetnek bennünket a rossz dolgoktól, például attól, hogy baleset érjen bennünket, vagy attól, hogy mások bántsanak minket.

Tudomásukra hoztam, hogy miért a „b” válasz a jó. (Elmagyarázza a Kutyamama, hogy miért olyan fontos odafigyelni játék közben is, nehogy baleset történjen. A váza üvegdarabjai megvághatták volna a Kiskutya lábát).

A játék végén a gyerekek kérték, hogy a csendes pihenő után had játszassanak ismét. Megígértem nekik, hogy egy hét múlva újra játszunk.

Igyekeztem bátorítani azokat a gyerekeket, akiknek kevés korongot sikerült összegyűjteniük a játék alatt (a többi gyermek összegyűjtött 6-8 korongjához képest 2-3), illetve tudtukra adni, hogy a legközelebbi játéknál biztosan ügyesebbek lesznek. Elmondtam azt is, hogy a kérdések nem voltak egyszerűek, örültem annak, hogy ők mégis sok kérdésre helyes választ adtak. Egy héttel később, amikor ismét elővettük a játékot, azt tapasztaltam, hogy a gyerekek ugyanolyan lelkesek és érdeklődők voltak, mint amikor először játszottunk a játékkal.

Azt vettem észre, hogy rögzültek bennük az ismeretek. A gyerekek egymás szavaiba vágva kiabálták a helyes választ arra a kérdésre, amely egy héttel ezelőtt még helytelen volt. A hibás választ sikerült korrigálni.

Mackó-Kuckó Óvoda

Következőleg a játékot a békéscsabai Mackó-Kuckó Óvodában próbáltam ki 16 gyermekkel 2012. március 12-én.

Ez az óvoda Erzsébethely (Jamina) egyik peremkerületi óvodája. Itt kevés a hátrányos helyzetű gyermek. A szociális és szociokulturális mutatók szerint a szülők többsége

értelmiségi szülő, de akad kétkezi munkás is. Az értelmiségi szülők gyermekeinek beszéde választékos volt, a kérdéseket elsőre megértették, teljes mondatokkal válaszoltak.

Mivel ebben az óvodában a gyerekek nem ismertek, elsőként bemutatkoztam nekik, ismertettem velük látogatásom célját, hogy egy új társasjátékot fogunk kipróbálni közösen. Érdeklődve sorakoztak fel az asztalnál a gyerekek, amikor elővettem a játékot.

A csoporton belül minden gyermek odafigyelt, amikor a játékszabályokat ismertettem. Mindenki egyszerre szeretett volna játszani, ezért kiszámolóval sorsoltuk ki, hogy ki legyen az első négy játékos. A gyerekek leültek az asztalhoz, a többiek állva figyelték a játék mozzanatait. Mindenki választott egy--egy bábút magának, majd elkezdődött a játék. Mindegyikőjük azt várta, hogy zöldet dobjon.

A gyerekek minden kérdésre helyesen válaszoltak, senki nem adott helytelen választ. Véleményem szerint ebben az is közrejátszhatott, hogy a szülők és a pedagógusok sokat beszélnek a helyes és helytelen helyzetek megfelelő felismeréséről, azok kezeléséről, a szabályok megfelelő betartásáról.

A játék végén összeszámoltuk, hogy ki mennyi korongot gyűjtött össze. A legügyesebb egy kislány volt, aki 6 darab korongot szerzett. Megkérdeztem a gyerekektől, hogy tetszett-e nekik a játék, melyre a válasz lelkes „igen” volt. Amikor válaszuk indokát akartam megtudni, azt felelték, sokat tanultak belőle, például azt, hogy nem szabad idegenekkel szóba állni. Mivel az ilyen jellegű kérdésekre helyes választ adtak, nemigen volt szükség új információ átadására, sokkal inkább a meglévő információkat erősítette bennük a játék. Tudták, hogy a veszélyes helyzetek bármikor a valóságban is megtörténhetnek.

Azt vettem észre rajtuk, hogy akkor sem érte kudarc, csalódottság őket, ha valamelyik társuk több korongot gyűjtött. Ezeknek a gyerekeknek nem feltétlen az volt a célja, hogy minél több korongot gyűjtsenek össze, sokkal inkább a kérdések helyes megválaszolására fektették a hangsúlyt.

Kertvárosi Óvoda Szegfű Utcai Óvoda

Harmadjára a játékot a **Kertvárosi Óvoda Szegfű Utcai Óvodában** próbáltam ki a gyerekekkel 2012. március 12-én. 16 gyermek vett részt a játékban.

Az intézmény Békéscsabán található Erzsébethelyen, mely szintén peremkerületi óvoda.

A Dínó csoport gyermekei idén másodjára nagycsoportosok. A gyermekek szülei mind dolgozó szülők, értelmiségi és kétkézi munkások egyaránt.

Mivel ebben az óvodában sem ismertek engem a gyerekek, ugyanúgy jártam el, ahogyan az előző helyen. Bemutakoztam, elmondtam jövetelem célját. Amikor elővettem a társasjátékot, felcsillant a szemük, azonnal körém gyűltek. Megbeszéltük a játékszabályt, s miután mindenki egyszerre akart játszani, kiszámolóval döntöttük el, kik kezdjék a játékot. A gyerekek kiválasztottak egy-egy bábut, addig a többiek, akikre most nem került sor, körbe állva figyeltek bennünket végig.

Az egyik kisfiú, aki már a játék közepén haladt a bábujaival, de még egyszer sem sikerült neki zöldet dobnia, „taktikát” váltott, úgy próbálta meg leejteni a dobókockát, hogy az zöld legyen. Körbe nézett, nem látják-e a többiek, majd finoman - hogy a dobókocka zöld része maradjon továbbra is felül - „eldobta” a kockát. Nagyon boldog volt, végre ő is húzhatott egy kártyát.

Izgatottan várta a kérdést, melyre helyesen válaszolt. (Az ő kérdése az volt, hogy a kiskutya egyedül van otthon, becsönget hozzájuk egy idegen kutya. Mit tesz vajon? Beengedi az idegen kutyát, vagy nem.) Erre a kisfiú azt válaszolta, hogy nem szabad beengedni az idegeneket, mert elrabolhatják.

A körülöttünk álló gyerekek nem játszottak ugyan, de ők is a kisfiúval együtt mondták a helyes választ. (Voltak olyan válaszok is, hogy konténerbe dobhatják a gyerekeket, csapdába ejthetik őket, „idegenekkel nem szabad szóba állni, nekem azt mondta az anyukám”.)

Egy másik fiú mindig azokat a kártyákat igyekezett kiválasztani, amelyiken a leghosszabb kérdések voltak. Ő így mérettette meg a tudását a játék során.

Azt tapasztaltam, hogy ezeknek a gyermekeknek is következetesen magyarázzák el a szülők és a pedagógusok a szabályok megfelelő betartását, a veszélyhelyetek felismerését, elkerülését. Nyilvánvalóan ezek a gyerekek megkapják a „miértekre” a megfelelő, türelmes választ.

V/3. A játék során szerzett tapasztalatok összegzése

A játék során nem csak a gyerekek, hanem én is mindvégig nagyon jól éreztem magam. Örömmel töltött el sok esetben a gyerekek felkészültsége, korukhoz mérten az adott témában való jártasságuk, megfelelő szemléletük. A játékhoz való hozzáállásukból azt szűrtem le, hogy komolyan veszik a tudomásukra hozott, általuk még esetlegesen nem ismert dolgokat is. A meglevő ismereteiket pedig biztosan fogják majd kamatoztatni az életben.

Álláspontom szerint, azok a gyerekek, akik kisebb életkorukban megfelelően vannak tájékoztatva az őket érintő, érinthető kérdésekben, ők felnőttként sem felejtik el ezeket. Ha gyermekésszel megértik, hogyan kell helyesen cselekedni, viselkedni (akár otthon a családi környezetben, akár az óvodában), nem fognak kisiklani, rossz útra térni.

A játéknak nevezett időtöltés egyben ismeretfelmérés is volt, valamint helyes irányú nevelés is a gyerekek számára. Annak ellenére, hogy játszottunk, igyekeztem hasznos információkat közvetíteni feléjük. Próbáltam felmérni közben, hogy magatartásuk következményeivel tisztában vannak-e, tudják-e, hogy adott helyzetben mi az elvárható magatartás, tisztában vannak-e a helyes teendőkkel, betartják-e az írott és íratlan szabályokat, hogyan reagálnak egy-egy szituációban.

További terveim között szerepel a társasjáték bemutatása más megyék intézményeiben is, - elsősorban természetesen azokban az óvodákban, ahol a kérdőívem kitöltésében segítségemre voltak a pedagógusok és a szülők - például Hajdú-Bihar megyében, Bács-Kiskun megyében. Érdekel, hogy a Csongrád megyei óvodákban hogyan, miként fogadják majd.

Fontosnak tartom ezen megyéken kívül az ország északi és nyugati megyéinek intézményeiben is elvégezni a felmérést, hiszen csak így tudok kielégítő következtetéseket levonni arra vonatkozóan, hogy a gyerekek hogyan ismerik fel a veszélyhelyzeteket,

különbséget tudnak-e tenni a helyes és helytelen dolgok között, hogyan s miként tartják be a szabályokat.

Továbbá ezzel a játékkal szeretném elősegíteni már óvodáskorban a bűnmegelőzést, - ahogy azt korábban is említettem- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével. A gyerekek játék útján is képesek egymástól tanulni, a tapasztalataikat egymással megosztani. A jártasabb gyerekek át tudják adni a nekik megtanított, pozitív magatartási formákat azoknak a gyerekeknek, akikkel a szülők kevesebbet foglalkoznak. Egymást tudják bátorítani, miként kell eljárni a mindennapokban, vagy mi a teendő, ha probléma merül fel a családban, kitől lehet segítséget kérni, mikor mit kell tenni.

„Még kicsi a lányom, de már most gondot okoz.

Hogy ha növekedni kezd, hogyan terelem majd a helyes útra.

Nem kell erőszakosan a helyes útra terelned - véltem én. – Elég, ha te azon jársz.”

(Kun Erzsébet: „Családmesék”)

VI. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM:

1. D.A.D.A. A rendőrség biztonságra nevelő programja – Módszertani kézikönyv 2001.
2. Dr. H. Nagy Katalin gyermekorvos „ A gyermekbántalmazás megelőzése, felismerése, kezelése„ című prezentációja (Békés Megyei Képviselő-testület Pándy Kálmán Kórház Gyermekosztály)
3. Gyermekbántalmazás és elhanyagolás - Szakmai protokoll orvosok, védőnők részére
4. 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról
5. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
6. Családi iszonyok - A családi erőszak kriminológiai vizsgálata szerkesztő: Virág György KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2005.
8. Morvai Krisztina: Terror a családban - A feleségbántalmazás és a jog Kossuth kiadó 1998., 2003.
9. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
10. Dr. Kerezsi Klára: A védtelen gyermek. Erőszak és elhanyagolás a családban) Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1995.
11. Hárdi István: Az agresszió világa. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest
12. Szöör Anna: Az erőszak neve: Fenség – Erőszak a családon belül Kairosz Kiadó, 2007.
13. Bakóczy Antal - Sárkány István: Erőszak a bűnözésben. BM. Kiadó 2001.
14. Erőszak a családban - mit tehet a rendőrség a családi kapcsolatokon belül a nők ellen elkövetett erőszak leküzdése érdekében? Nőképviseleti Titkárság, Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest 1999.

15. Szerepváltozások 1999. – Jelentés nők és férfiak helyzetéről. TÁRKI, Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest 1999.
16. Popper Péter, Ranschburg Jenő, Vekerdy Tamás: Az erőszak sodrásában Saxum Kiadó Bt.
17. Black, D.A.-Heyman, R.E.-Slep, A.M.S. (2001): Risk Factors for Child Physical Abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 6
18. Browne, K.D.- Hamilton,C.E. (1999) Police recognition of the links between spouse abuse and child abuse. *Child Maltreatment*
19. Sternberg, K. J.-Lamb, M.E.-Greenbaum, C. (1993): 'Effects of domestic violence on children's behavior problems and depression' *Child Development*, Vol. 29.
20. Janko S. (1994): *Vulnerable children, vulnerable families: The social construction of child abuse*. New York: Teachers College Press

VII. MELLÉKLETEK

I. számú melléklet

Tisztelt Szülő!

X. Y. vagyok, a harmadéves óvodapedagógia szakos hallgató. Tanulmányaim során szükségem van pedagógiai kutatások végzésére. Ezúton szeretném kérni ebben az Ön segítségét az alábbi kérdőív kitöltésével, amit felhasználhatok szakdolgozatom megírása során. Segítségét előre is köszönöm! (A kérdőívet név nélkül kérném kitölteni!)

1. Hol találkozhatunk erőszakos cselekedetekkel?*

(kérem, karikázza be az alábbi felsorolásból a lehetséges válaszokat!)

- az óvodában
- az iskolában
- közlekedési járműveken
- a családban
- a médiában
- a mindennapi életben, bármerre járunk (utcán, vendéglátóegységekben, szórakozóhelyeken... stb.)
- egyéb:.....

2. Milyen okok vezetnek oda, hogy erőszakos cselekedetek forduljanak elő egy családban?*

(kérem, karikázza be az alábbi felsorolásból a lehetséges válaszokat!)

- Társadalmi okok: munkanélküliség, anyagi okok,
- Alkoholista életmódot folytató és kábítószer fogyasztó szülő
- Rossz családi légkör: elvált szülők, csonka család
- Idegen házastárs, pl. nevelőapa megjelenése
- Bűnözői magatartás, fokozott agresszivitás

3. Kik követhetik el a családban a bántalmazásokat?*

(kérem, karikázza be az alábbi felsorolásból a lehetséges válaszokat!)

- szülők
- testvérek
- élettárs
- rokonok

4. Milyen bántalmazások és erőszakos cselekedetek fordulhatnak elő egy családban?*

(kérem, karikázza be az alábbi felsorolásból a lehetséges válaszokat!)

- szóbeli (a szavaknak súlya van, ezzel is megbánthatunk valakit)
- pszichikai terror (állandó megfélemlítés)
- fizikai bántalmazás (testi sértés)
- egyéb:.....

5. Ön szerint miről ismerhetjük fel hogy egy gyereket otthon rendszeresen bántalmaznak?*

- Testén ütésnyomok, véraláfutások jelentkeznek
- agresszívan viselkedik, erőszakoskodik,
- megveri a kisebbeket
- étvágytalanság
- alvászavar

6. Ön szerint kell-e segítségért fordulni családon belüli erőszak esetén? igen - nem

7. Ön kérne-e segítséget? igen - nem

8. Ön szerint kihez fordulhatunk segítségért családon belüli erőszak miatt?

- Rendőrség
- Családsegítő Központ
- Gyámügy
- Rokonok
- Orvos
- Pszichológus
- Senkihez, mert úgysem tud senki segíteni

9. Ön fontosnak tartja-e az óvodában a családon belüli erőszakkal kapcsolatos prevenciót (megelőzést)?

igen - nem

Amennyiben igen, miért látja fontosnak, hogy erről beszéljünk?

.....

.....

.....

.....

Amennyiben nem, miért?

.....

.....

.....

.....

10. Ön szerint hogyan, milyen módon tudjuk megelőzni a családon belüli erőszakot?

.....

.....

.....

.....

Köszönöm, hogy kérdőívem kitöltésével hozzájárult munkámhoz!

X. Y.
óvodapedagógus szakos hallgató

*1-5. sorszámú kérdések és válasz lehetőségek: D.A.D.A. A rendőrség biztonságra nevelő iskolai programja
Módszertani Kézikönyv 2001.

II. számú melléklet

Dear Principal,

I am X. Y. from Hungary, 3rd grade student of the XXX University. The scope of my diploma thesis is the family violence. I need to make some pedagogic research in order to find if there is some practice set to prevent the family violence in the nursery schools all over Europe, for example in your kindergarten. I would like to ask you to give me some help, what, and how you act to handle this crisis, and what way you follow to prevent it (preventive plays, meeting with parents..)

I would appreciate if you helped my work with some information, and also with filling out the attached survey. Any help is welcome. My email address is: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. My address is: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, Hungary.

Waiting for your positive answer.

Sincerely Yours:

X. Y.

1. What main causes do you think could lead to family violence?
(please, circle the answers)

- Socioal motives: unemployment, poverty
- Alcoholism or drug user parents
- Bad family conditions, divorced parents
- Appearance of a new partner for the divorced parent, appearance of a step mother, step father
- Criminal behaviour, aggressive behaviour

2. Who is generally aggressive in the family?

- parents
- brothers/sisters
- Parent's partners
- relatives

3. What types of abuse and violence could occur in a family?

- oral (word means things, so can be hurtful)
- emotional harm
- physical abuse
- others:

4. How do we know if a child is a victim of family violence?

- has injuries (bruise, burn, fracture, abdominal or head injury)
- Misbehaves, acts out, or even acts violently,
- Seems afraid of a parent or other adults, such as teachers
- has eating disorder
- has sleeping disorder

5. Do you think that you should ask for help in case of family violence?

yes - no

6. Would you ask for help?

yes - no

7. Who do you think we can turn to in case of family violence?

- Police
- Family Supporter Service
- Relatives
- Medical
- Psychologist
- Teachers
- None of them, no one can really help

8. Do you find the prevention on family violence important in a kindergarden?

yes - no

If yes, do you find it important to talk about?

.....

.....

.....

.....

If no, why not?

.....

.....

.....

.....

9. How do you think we could prevent family violence?

.....

.....

.....

.....

Thank you for your time, and help.

X. Y.

II. számú melléklet

Sehr geehrte(r) Leiterin /Leiter!

mein Name ist X. Y. aus xxxxxxxxxxxxxxxx, Ungarn. Ich bin Hochschulabsolventin.

Das Thema meiner Facharbeit ist "Gewalt innerhalb der Familie"

Zu meiner Schularbeit waere es nötig paedagogische Forschungen zu führen um zu erfahren wie in den anderen europaeischen Laendern - wie auch in Ihrem Institut - die Vorbeugung stattfindet,

wie und mit welchen Methoden es ausgeführt sind. (z.B. vorbeugende Spile, Elternabende, Warnung bezüglich Kinder-Eltern usw.)

Ich bitte Sie höflichst darum, mir zu meiner Facharbeit Hilfe - auf irgend einer Weise die Sie gut und hilfreich finden -zu geben, ob es Fotos sind, links sind oder Ihre eigene Meinungen im Form einer E-Mail ist.

meine E-Mail Adresse: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

meine Adresse:

xxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxx

Hungary

Des weiteren bitte ich Sie darum, mir folgende Fragebogen zu beantworten und zuzumailen, Sie werden meine Arbeit sehr vereinfachen!

Vielen Dank im voraus

In Erwartung Ihrer baldigen Antwort verbleibe

mit freundlichem Gruss:

X. Y.

FRAGEBOGEN

1. Was für Gründe führen zum Gewalt in der Familie (dass es vorkommt)?

(bitte die betreffende anzukreuzen!)

- bürgerliche Gründe: Arbeitslosigkeit, Geldklemme,
- Alkoholisierung bzw. Rauschgiftsucht bei den Eltern
- schlechte Familienatmosphäre: geschiedene Eltern, Tod in der Familie
- fremdes Elternteil: Erscheinen eines Pflegevaters in der Familie
- kriminelle Attitüde, steigende Aggressivität

2. Wer in der Familie begehen Misshandlungen?

(bitte die betreffende anzukreuzen!)

- Eltern
- Geschwister
- Lebensgefährte
- Verwandtschaft

3. Welche Misshandlungen und gewalttätige Handlungen kommen in einer Familie vor?

(bitte die betreffende anzukreuzen!)

- mündliche (Gewicht der Wörter)
- Psychoterror (kontinuierliche Angst)
- körperliche Misshandlung
- sonstiges:

4. Wonach agnosziert man wenn ein Kind zu Hause regelmäßig misshandelt ist?

- körperliche Spuren, Blutunterlaufungen
- aggressives Verhalten, Brutalität unter sich
- Hautdefekte
- Appetitlosigkeit
- Schlafstörungen

5. Sollte man Ihrer Meinung nach um Hilfe bitten?

ja - nein

6. Würden Sie um Hilfe bitten?

ja - nein

7. Bei wem können wir uns melden, wenn Gewaltsverdacht ansteht?

- Polizei
- Institut für Familienschutz
- Jugendamt
- Verwandte
- Arzt
- Psychologe
- Niemand, da in diesem Fall niemand helfen kann

8. Halten Sie die Prevention schon im Kindergarten als wichtig?

ja - nein

Wenn JA, warum halten Sie es wichtig darüber zu sprechen?

.....

.....

.....

Wenn Nein, warum?

.....

.....

.....

9. Ihrer Meinung nach wie können wir als Paedagoge die Gewalt in der Familie vorzubeugen?

.....

.....

.....

Danke, dass Sie mit dem Ausfüllen meiner Fragebogen für meine Arbeit geholfen haben!

IV. számú melléklet

(A kérdések elkészítése során segítséget nyújtott a D.A.D.A. módszertani kézikönyv.)

1. **Játék közben a Kiskutya leveri a kutyamama vázáját, ami összetörik. Mit tesz a nagy Kutyamama?**
 - a. A kiskutya kikap, és jól megbünteti a mamája.
 - b. Elmagyarázza a kutya mama, hogy miért olyan fontos odafigyelni játék közben is, nehogy baleset történjen. (a váza üvegdarabjai megvághatták volna a kiskutya lábát)
2. **A kutya mama megkéri a Kiskutyát, hogy menjen el a boltba csontot venni. Útközben egy nagy, idegen fekete kutya megszólítja a kiskutyát, és finom csonttal kínálja meg. Mit tesz a kiskutya?**
 - a. Elfogadja a finom csontot.
 - b. Az idegen fekete kutyától nem fogadja el, mert idegenektől tilos elfogadni bármit is.
3. **Talál a kiskutya otthon a szőnyegen néhány szem színes tablettát. Mit tesz vele?**
 - a. Megmutatja a kutya mamának, és oda adja neki.
 - b. Megeszi.
4. **A kutyamama megkéri a kiskutyát, hogy várja meg az óvoda kapujában. A Kutyamama elkésik. Odahajt autójával egy csúnya nagy fekete kutya, aki beakarja a kiskutyát csalogatni az autójába. A kiskutya soha nem látta még a csúnya nagy fekete kutyát. Vajon mit tesz?**
 - a. Beszáll az idegen fekete kutya autójába.
 - b. Bemegy az óvodába, és szól az óvó néninek.
5. **A Kiskutya egyedül van otthon. Becsönget hozzájuk egy idegen kutya. Mit tesz a kiskutya?**
 - a. Beengedi az idegen kutyát.
 - b. Nem engedi be az idegen kutyát.
6. **Bundás, a pöttyös kutya kapott egy új játékot. Behozza az oviba, hogy megmutassa a társainak. A kiskutyának nagyon megtetszik. Mit tesz?**
 - a. Megkéri Bundást, hogy adja neki kölcsön a játékát.

b. Amikor Bundás nem figyel, a kiskutya elveszi, és a zsákjába teszi.

7. Valaki követi a kiskutyát az autójával. Mit tesz?

a. Nem tesz semmit, tovább megy.

b. Sietve átmegy az utca túloldalára, és biztonságos helyet keres.

8. Mit tesz a kiskutya, ha egy idegen farkas kutya ajándékot akar neki adni, és arról faggatja, hogy hol lakik, mikor van otthon a kutya mama és a kutya papa?

a. Elfogadja az ajándékot, és elmond mindent az idegen farkas kutyának a családjáról.

b. Nem fogadja el az ajándékot, és nem áll szóba vele.

9. A Kutyamama azzal bünteti Bundást, hogy nem kap csontot vacsorára, ha nem tanulja meg bekötni a cipőjét. A kiskutya mit gondol erről, ez helyes?

a. Igen

b. Nem

10. Bundást a testvére butának, ügyetlennek tartja, mert nem tud szépen rajzolni. A kiskutya mit gondol erről?

a. Helyes

b. Helytelen

11. Vakarcsot, a palota pincsit a Kutya mama és a Kutya papa elengedték a barátjához, Bundás kutyához. Vakarcs azonban még vacsoraidőre sem ér haza. A Kutya papa vajon mit tesz vele?

a. Megveri Vakarcsot, amiért elkésett.

b. Elmagyarázza neki, hogy ha elkésik a kutya szülők nagyon aggódnak érte.

12. Mit kell a kiskutyának tenni akkor, ha eltéved?

a. Szól a rendőr bácsinak.

b. Szól egy idegen kutyának.

13. Meg szabad-e kóstolni ismeretlen tablettát vagy gyógyszert a kiskutyának?

a. Igen

b. Nem

14. Mit tesz a kiskutya, ha egy nagy idegen kutya megkéri őt, hogy kísérje el valahová?

a. Elkíséri, ahová csak akarja.

b. Nem kíséri el, mert a kutya papa arra kérte, hogy az idegenekkel ne álljon szóba.

15. A kiskutyust egy idegen kuvasz kutya megszólítja, és mindenféle dolgot kérdezget tőle. (Otthon van-e kutya mama és kutya papa, hol lakik) Mit kell a kutyusnak tennie?

a. Válaszol a kérdésekre.

b. Nem válaszol, és messzire elkerüli a kuvasz kutyát.

16. A kiskutyának fáj a foga, és tudja, hogy hol tartja a kutya mama és a kutya papa a gyógyszeres dobozt, ezért ő is kivesz egy gyógyszert. Vajon jól teszi?

a. Nem, mert a gyógyszer veszélyes lehet, ezért csak a kutya mama vagy kutya papa engedélyével szabad bármilyen gyógyszert bevenni.

b. Igen

17. A kiskutyust a barátai cigarettával kínálják. Szerinted elfogadja?

a. Igen

b. Nem

18. A kiskutyus beveri a lábát, és nagyon fáj neki. Bundás, a barátja gyógyszert ad neki. Vajon a kiskutyus elfogadja?

a. Igen

b. Nem

19. A kiskutyát egy ismeretlen nagy, fekete kutya el akarja vinni egy olyan helyre ahol még nem járt. Azzal próbálja meg elcsalogatni, hogy ha nem mondja el senkinek, akkor elviszi őt egy olyan helyre (állatkertbe, játszóházba) ahol még nem járt. Mit tesz a kiskutya?

a. Elmegy vele, mert kíváncsi.

b. Nem megy el vele, mert idegenekkel nem áll szóba.

20. A kiskutya el akar menni Bundással az új játékboltba. Megbeszélük, hogy nem szólnak róla senkinek. Szerinted helyesen teszik?

a. Nem, mert nem szóltak a kutya mamának és a kutya papának hogy elmennek, és így a szüleik aggódni fognak értük.

b. Igen

21. Kitől kell segítséget kérnie a kiskutyának, ha veszélyes helyzetbe kerül?

a. A szüleitől, az óvó nénitől, a rendőr bácsitól.

b. Senkinek, mert nem kell segítséget kérnie, ha baj van.

22. A kutya papa megveri azért Bundást, mert nem vitte ki a szemetet. A Kiskutya szerint ez:

a. Helyes

b. Helytelen

23. A Bundás kutya legjobb barátját, Csöpit bántják a többiek. Mit tesz Bundás ilyenkor?

a. Szól az óvó néninek.

b. Nem szól senkinek, mert őt is bántgatják.